

СЕКЦІЯ 3

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РІЗНИХ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

К.е.н. Ананська М.О., Пильнева Н.О.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТІЖНИХ КАРТ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Грошові кошти – це оборотні активи, які грають дуже важливу роль в діяльності підприємства. Вони відносяться до тих особливих категорій, які завжди були найбільш актуальними в економіці. У процесі тривалого розвитку ще з давніх часів проблема обліку грошових коштів ніколи не втрачала своєї актуальності і завжди залишалась дискусійним питанням.

На підприємстві повинні бути в значних розмірах грошові кошти, для здійснення підприємством виробничої діяльності, за які можна прийняти кошти, які зберігаються в касі підприємства та кошти на рахунка в банках.

Відносини між підприємствами, які виникають внаслідок кругообігу господарських засобів, називаються розрахунками [1]. Порядок здійснення розрахунків грошовими коштами суворо регламентований чинним законодавством України. Розрахунки можуть здійснюватися не тільки в готівковій, але й в безготівковій формі. Готівковий і безготівковий грошовий обороти органічно пов'язані між собою, що реалізується через перехід однієї форми в іншу.

Не дивлячись, на те, що на підприємствах існують як готівкові так і безготівкові розрахунки, останнім часом підприємства віддають свою перевагу безготівковим розрахункам. Одним із видів безготівкових розрахунків на підприємстві є платіжні картки. Платіжні картки використовуються для переказу грошових коштів з рахунку платника або банківського рахунку в цілях:

- оплати вартості товарів й послуг;
- переказ грошових коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб;
- отримання коштів в готівковій формі в касах банку або через банківські термінали;
- здійснення інших операцій.

Згідно Інструкції №59 видача авансу співробітникам підприємства може здійснюватися як в готівковій так і в безготівковій формі[2]. Але, на практиці частіше за все підприємство обирає безготівкові розрахунки з співробітниками. Аванс в безготівковій формі може надаватися тільки на рахунок, користуватися яким можна лише за допомогою платіжних карток. Виходячи з класифікації банківських рахунків, рахунки, коштами яких користуються завдяки платіжними картками, називаються картрахунками. Такі рахунки відносяться до поточних рахунків. Завдяки цьому підприємство може забезпечити своїх працівників авансом, шляхом перерахування грошових коштів на картрахунок.

Приналежність картрахунку може бути різною, тому підприємства використовують як особисті платіжні картки, так і корпоративні. Якщо картка корпоративна, то використовувати кошти, які знаходяться на рахунку, має право лише співробітник підприємства, який на певних правах використовує цю платіжну картку. Деякі підприємства можуть перераховувати безготівкові кошти на особисті платіжні

картки працівників підприємства, таким способом користуються лише ті підприємства котрі не мають корпоративних карток.

Відмінністю корпоративних й особистих карток є те, якщо використовується корпоративна картка, то на підприємстві здійснюється «облік відряджень» та й облік по картрахунку. Якщо співробітник отримав грошові кошти з платіжної картки, то ці кошти враховуються як видані під звіт робітнику, але ця сума коштів не підлягає оприбуткуванню в касу підприємства[3].

Виходячи з таких особливостей облік використання корпоративних й особистих карток у відрядженнях приведено у табл.1.

Таблиця 1. Бухгалтерський облік використання платіжних карток у відрядженнях

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.	
		Дт	Кт	Корпоративна картка	Особиста картка
1	Перераховано аванс на відрядження:				
	на корпоративну картрахунок	313	311	1000	–
	на особистий картрахунок	372	311	–	1000
2	На підставі банківської виписки по картрахунку відображена операція отримання готівки з терміналу	372	313	500	–
3	На підставі представленого авансового звіту командировочні витрати списані на витрати підприємства (без ПДВ)	92	372	700	700
4	Відображен податковий кредит по ПДВ в сумі понесених витрат (умовна сума)	641	372	100	100
5	На підставі банківської виписки по картрахунку відображена дебіторська заборгованість підзвітної особи на суму здійсненої безготівкової оплати проїзду	372	313	400	–
6	Залишок готівки повернено до каси підприємства	301	372	100	200
7	Невикористаний аванс зарахован:				
	На картрахунок	313	301	100	–
	На особистий рахунок	311	301	–	200

На підставі вище описаного можна зробити висновки, що використання платіжних карток дуже зручно в наш час. В тому випадку, якщо співробітнику, який знаходиться у відрядженні, недостатньо грошових коштів, то бухгалтер з підприємства в будь-який час може перерахувати грошові кошти з поточного рахунку на розрахункову картку.

Таким чином, це дозволить удосконалити облік грошових коштів на підприємстві, а також спрямувати підприємство виключно на безготівкові розрахунки не тільки з його контрагентами, а й з його працівниками.

Список літератури:

1. Т.Нижник. Платежные карточки: на страже интересов предприятия./Т.Нижник // Все о бухгалтерском учёте . - 2014.-№42-43.- с.17-19
2. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон. Зат. Нак. №59 від 13.03.1998 р. зі змінами та доповненнями.
3. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. [Підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.]/Н.М.Ткаченко -6-те вид. – Київ: А.С.К., - 784с.

ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Механізм формування витрат для промислового підприємства має велике значення, тому вчені приділяють багато уваги визначенню та класифікації чинників, що впливають на витрати підприємства.

Чинники, що впливають на витрати, – це сукупність причин (обставин), які зумовлюють зміну величини, структури, напрямку і динаміки розвитку витрат [1].

Мета дослідження – визначення та класифікація основних чинників, що впливають на витрати промислового підприємства.

Слід зазначити, що на витрати промислового підприємства впливає багато чинників, тому дуже важливо визначити основні з них та їх класифікувати.

До основних чинників, що впливають на витрати промислового підприємства можливо віднести чинники надані у Таблиці 1 [3].

Таблиця 1. Основні чинники, що впливають на витрати промислового підприємства

Категорії	Чинники	Зміст
По мірі залежності від діяльності підприємства	– зовнішні	не залежать від діяльності підприємства, вони лише впливають на вирішення виходу підприємства на ринок і дозволяють ефективніше впливати на витрати
	– внутрішні	залежать від діяльності підприємства та впливають на напрям і динаміку розвитку витрат, можуть змінювати структуру і величину витрат
По масштабах дії на витрати підприємства	– загальнодержавні	пов'язані з політикою уряду в області економіки (наприклад, стягнення податків, мит, які відносяться на собівартість продукції; регулювання цін і тарифів на продукцію; задача в оренду об'єктів державної власності)
	– внутрігалузові	пов'язані з галузевими особливостями (наприклад, наявність і якість системи цін на продукцію; цінові і тарифні, галузеві угоди)
	– внутрішньовиробничі	пов'язані з використанням матеріально-технічних, трудових і фінансових ресурсів підприємства

Розглянемо більш детально зовнішні та внутрішні чинники.

Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на витрати промислового підприємства надані у Таблиці 2 та Таблиці 3 відповідно [2].

Також на витрати промислового підприємства впливають інші чинники: технологічні, технічні та структурні чинники виробництва.

До технологічних чинників відносяться: склад і структуру технологічних процесів; якість технологічної підготовки виробництва; якість управління технологічними процесами; рівень механізації і автоматизації технологічних процесів; вживання ресурсозберіжних і енергозберіжних технологій [5].

До технічних чинників, що впливають на витрати, відносяться: склад і структура основних матеріальних технічних засобів підприємства; склад і структура оборотних матеріальних технічних коштів підприємства; технічні характеристики і технічний стан

матеріальних технічних засобів; рівень використання матеріальних технічних засобів [5].

Таблиця 2. Зовнішні чинники, що впливають на витрати промислового підприємства

Зовнішні чинники	Зміст
Кліматичні умови, географічне положення, засоби зв'язку і комунікації, в яких розташоване підприємство	чим вони краще, тим нижче витрати, пов'язані з виробництвом і продукцією;
Наявність ресурсів в регіоні	чим доступніше за ціною і розташуванням, а також краще за якістю ресурси, тим нижче витрати, пов'язані з виробництвом і продукцією
Наявність і характеристики ринку передових технологій	чим доступніше за ціною і краще за технологію, тим нижче витрати, пов'язані з виробництвом і продукцією
Екологічний стан регіону	чим гірше, тим вище витрати, пов'язані з екологічною безпекою виробництва, а також вище величина штрафів за нанесення збитку природному довкіллю і відрахувань на природоохоронну діяльність
Темпи інфляції в регіоні	чим вище цей показник, тим швидше зростає сума витрат по оплаті праці персоналу; відрахуванням на соціальні заходи й тому подібне
Рівень орендних ставок	періодичне зростання системи державних орендних ставок викликає підвищення суми витрат виробництва
Ставки податкових платежів, що входять до складу витрат виробництва	зміна платежів або рівня податкових ставок впливають на загальний рівень витрат підприємства

Таблиця 3. Внутрішні чинники, що впливають на витрати промислового підприємства

Внутрішні чинники	Зміст
Чинники виробництва	ці чинники обумовлені характеристиками виробничого середовища і трудового процесу
Чинники, пов'язані з соціально-економічними стосунками, що існують на підприємстві	ці чинники відображають рівень матеріальної і моральної зацікавленості працівників в результатах своєї праці і скороченні витрат зокрема, а також їх задоволеність від роботи на підприємстві

До структурних чинників виробництва відносять організаційно-управлінські чинники, що впливають на витрати підприємства, наприклад, відповідність моделі управління і типа менеджменту організаційно-виробничій структурі підприємства і планам по її стратегічному розвитку; наявність і ефективність інтегрованої системи управління підприємством, в т.ч. витратами; якість управлінських рішень; корпоративна культура; постійне поліпшення; професіоналізм менеджерів; автоматизація управлінських процесів [6].

Отже, як бачимо, існує багато чинників які впливають на витрати промислового підприємства тому слід їх визначити, правильно класифікувати що дозволить ефективніше впливати на витрати та їх мінімізувати.

Список літератури:

1. Новый экономический и юридический словарь. Под ред. А. Азриляна. – М.: Институт новой экономики, 2003;
2. Экономика и организация деятельности торгового предприятия: Учебное пособие / Под общ. ред. А.Н.Соломатина. - М.: ИНФРА-М, 2000;
3. М.І. Трубочкина. Управление затратами предприятия: Учеб. пособие. - 2-е изд. испр. и доп. - М.: ИНФРА-М, 2009;
4. И. Либерман. Управление затратами. – М.: ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2006;
5. Организация производства на предприятии (фирме): Учеб. пособие / Под ред. О.И. Девяткина. – М.: ИНФРА-М, 2004.
6. 6. Основы менеджмента: современные технологии. Учебно-методическое пособие / Под ред. проф. С.А. Чернышева. – М.: ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2003.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЛІКУ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ПІДПРИЄМСТВА: НП(С)БО ТА МСФО

Науковий керівник: к.е.н., доц. каф. обліку аналізу і аудиту Балан А. А.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Для ефективного управління діяльністю власники й управлінці повинні мати економічну інформацію, яка відповідає їхнім потребам. Формування такої достовірної, точної, оперативної та повної інформації відбувається в системі бухгалтерського обліку. Однією з її важливих частин, яка потребує на особливу увагу, є облік фінансових результатів та їх відображення у звітності.

В обліку фінансових результатів існує багато спірних питань. У першу чергу, це стосується доходів та витрат, які формують фінансовий результат діяльності підприємства. В бухгалтерському обліку України, як відомо, всі Національні положення (стандарти) ґрунтуються на Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ), або Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСБО), проте вони мають свої особливості, що обумовлені вітчизняною економікою.

Значний внесок у розвиток та вдосконалення фінансових результатів діяльності підприємств зробили багато вітчизняних і зарубіжних науковців, таких, як: Бланк І.А., [2] Соловійова О.В., [12] Палій В.Ф., [7] Соколов Я.В., [11] Бутинець Ф.Ф., [3] Сопко В.В., [13] та ін. Однак досі залишаються не вирішеними питання стандартизації та гармонізації облікових систем в Україні, визначення основних шляхів удосконалення бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності в Україні на основі міжнародного досвіду.

Формування фінансового результату діяльності вітчизняних підприємств регламентується НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], а в міжнародній практиці – МСБО 1 «Подання фінансових звітів» [2], в якому передбачене складання Звіту про сукупні доходи, рекомендації щодо стислого варіанту Звіту про прибутки та збитки наведені в МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність» [3]. Елементами Звіту про фінансові результати як вітчизняними, так і міжнародними стандартами визнано доходи, витрати, прибутки, збитки.

Фінансовий результат з позицій національного обліку і з точки зору міжнародних стандартів – це приріст (або зменшення) вартості капіталу підприємства (окрім внесків власників), що відбулися в процесі його господарської діяльності за певний період. Його визначення полягає в обчисленні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. Для цього в бухгалтерському обліку передбачається послідовне порівняння доходів і витрат, які забезпечили отримання цих доходів.

Відображення доходів та витрат ведеться за методом нарахування, згідно з яким доходи і витрати відображаються в обліку та звітності в момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей.

Для правильного визначення фінансового результату діяльності підприємства необхідно дотримуватися умов визнання і класифікації доходів та витрат. Визначення понять «дохід» та «витрати» згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку та міжнародним стандартом наведені в табл. 1 [2; 4 – 6].

Таблиця 1. Основні визначення понять «дохід» та «витрати»

Поняття	НП(С)БО	МСФО
Дохід	збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)	валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу
Витрати	зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)	визначаються у Звіті про прибуток та збиток, коли виникає зменшення майбутніх економічних вигід, пов'язаних зі зменшенням зобов'язань, які можна достовірно виміряти

Відповідність національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо обліку доходів та витрат підприємства згруповано і наведено в табл. 2 та 3.

Таблиця 2. Відповідність вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо обліку доходів підприємства

Вітчизняна практика		Міжнародна практика	
Назва	Номер	Назва	Номер
П(С)БО 15	«Дохід»	МСБО 18	«Дохід»
НП(С)БО 1	«Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСБО 1	«Подання фінансової звітності»
		МСБО 20	«Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу»

Таблиця 3. Відповідність вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо обліку витрат підприємства

Вітчизняна практика		Міжнародна практика	
Назва	Номер	Назва	Номер
П(С)БО 16	«Витрати»	МСБО 1	«Подання фінансової звітності»
НП(С)БО 1	«Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСБО 16	«Основні засоби»
		МСБО 18	«Дохід»
		МСБО 23	«Витрати на позики»
		МСБО 38	«Нематеріальні активи»

Відповідно до вимог чинного законодавства в Україні існує регламентована форма Звіту про фінансові результати [7].

Методика формування статей звіту про фінансові результати має розбіжності між нормами вітчизняних і міжнародних стандартів. Так, в Україні організації формують виручку від продажу товарів, робіт та послуг (за винятком ПДВ, акцизів та інших обов'язкових платежів) на основі надходжень, пов'язаних із виконанням робіт і наданням послуг, здійсненням господарських операцій. Ці доходи є доходами від звичайних видів діяльності, визнаних організацією в бухгалтерському обліку. Чистий обсяг продажів за кордоном розраховується додаванням до валової виручки від реалізації продукції величини поданих постачальникам знижок і вирахуванням вартості продукції, повернутої покупцям, і сум знижок, наданих покупцям. Ще однією відмінністю між звітами є статті інших доходів і витрат, які в зарубіжній практиці мають назву «випадкові прибутки/збитки». Дані доходи і витрати (прибутки і збитки) за допомогою приєднання їх до прибутків (збитків) від продажу (в Україні) або до

прибутку від операційної діяльності (за кордоном) формують показник «Прибуток до оподаткування».

Таким чином, незважаючи на те, що всі національні Положення бухгалтерського обліку України значною мірою ґрунтуються на Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, вони не тотожні. Застосування МСФЗ для суб'єктів господарювання характеризується можливістю отримання необхідної інформації для ухвалення управлінських рішень, залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки; надійністю інформації; прозорістю інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил її складання, а також численними поясненнями до звітності.

Отже, міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, але й активно впливають на розвиток національних систем бухгалтерського обліку й звітності. Тобто МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. У зв'язку з цим цінність МСФЗ важлива як для іноземних, так і для вітчизняних інвесторів, що ще раз підтверджує необхідність і корисність впровадження МСФЗ у всі сектори економіки України. Розкривши сутність обліку фінансових результатів, автор вважає, що доцільним буде виявлення відмінностей у національних і міжнародних підходах до складання звітності про фінансові результати та їх удосконалення.

Список літератури:

1. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджений наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 р. у ред. від 07. 02. 2013 р. [ел. рес.] // Офіц. Веб- портал ВР України: законодавство.Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Бланк І.А. Управління прибутком / І.А. Бланк - [2-е вид.]. - К.: «Ніка-Центр», 1998. - 544 с. 2.Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посібник / Н.М. Бондар - К.: Видавництво А.С.К., 2004. - 400 с
3. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Текст] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Палій В.Ф. Міжнародні стандарти звітності - умова прозорого управління підприємствами // Проблеми теорії і практики управління. 2000. N 3.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» № 290 від 29.11.1999 р. зі змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів від 09.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № 318 від 31.12.1999 р. зі змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів від 09.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 1999 р., зі змінами, внесеними від 22.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
11. Соколов.Я.В. – М: Фінанси і статистика, 2000. – 496 с.
12. Соловійова О.В. Міжнародна практика обліку та звітності: Підручник. М.: ИНФРА-М, 2004.
13. Сопко В.В. Бухгалтерський облік / В. Сопко// Навч. посібник / Вид – КНЕУ – 2000 – 688 с

Витчак І.В., Варчук О.А.

РОЗПОДІЛ ПОСТІЙНИХ ТА ЗМІННИХ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Одним з важливих елементом облікової політики являються витрати на виробництво продукції та вихід готової продукції.

Якщо розглядати формування собівартості з метою контролю витрат то в системі внутрішньовиробничого обліку виробнича собівартість – це витрати які ідентифікуються конкретним продуктом праці або сегментом діяльності. Залежно від мети оцінки продукту до його вартості можуть входити різні складові, що зумовлює виникнення та існування різних методів обліку витрат.

Згідно з П(С)БО 16 "Витрати" в Україні для цілей фінансового обліку обов'язковим є використання модифікованого методу обліку витрат «директ-кост», відповідно до якого до виробничої собівартості належать загальновиробничі витрати залежно від використання виробничих потужностей [1].

Загальновиробничі витрати – це непрямі витрати, пов'язані з організацією виробництва і керівництвом цехами, бригадами, відділеннями та іншими структурними підрозділами підприємства (табл. 1) [2].

Таблиця 1. Перелік загальновиробничих витрат згідно П(С)БО 16 «Витрати»

Загальновиробничі витрати	Витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями, фермами, ланками, бригадами; відрахування на соціальні заходи й медичне страхування апарату управління цехами, дільницями)
	Амортизація основних засобів загальновиробничого (цехового, дільничого, лінійного) призначення
	Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення
	Витрати на вдосконалення технології й організації виробництва (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників, зайнятих удосконаленням технології й організації виробництва, поліпшенням якості продукції, підвищенням її надійності, довговічності, інших експлуатаційних характеристик у виробничому процесі тощо)
	Витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень
	Витрати на обслуговування виробничого процесу (оплата праці загальновиробничого персоналу; відрахування на соціальні заходи, витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю продукції, робіт, послуг)
	Витрати на охорону праці, техніку безпеки й охорону навколишнього природного середовища
	Інші витрати (внутрішньозаводське переміщення матеріалів, деталей, напівфабрикатів, інструментів зі складів до цехів і готової продукції на склади; нестачі незавершеного виробництва; нестачі й втрати від псування матеріальних цінностей у цехах; оплата простоїв тощо)

Загальновиробничі витрати поділяються на постійні і змінні.

До змінних загальновиробничих витрат належать витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо пропорційно до зміни обсягу діяльності. Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо), виходячи з фактичної потужності звітного періоду.

До постійних загальновиробничих витрат відносяться витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними при зміні обсягу діяльності. Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з

використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) при нормальній потужності. Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення. Загальна сума розподілених та нерозподілених постійних загальновиробничих витрат не може перевищувати їх фактичну величину [1].

Вибір бази розподілу загальновиробничих витрат, а також його методики є важливим елементом облікової політики підприємства, так як розподіл постійних загальновиробничих витрат із використанням бази розподілу при нормальній потужності забезпечує те, що сума цих витрат на кожний об'єкт не зростає внаслідок низького рівня виробництва або простоїв, а тому собівартість продукції не буде завищеною [3].

Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, а також обсяг, що відповідає нормальній потужності устанавлюються підприємством самостійно і відображається в обліковій політиці.

Загальновиробничі витрати обліковують на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати». Це активний збірно-розподільчий рахунок, за дебетом якого збирають витрати, а за кредитом їх списують у порядку розподілу на об'єкти обліку виробництва та на собівартість реалізації продукції [2].

Відповідно до П(С)БО 16, до складу виробничої собівартості можуть бути віднесені не всі витрати, зібрані підприємством протягом місяця на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», а лише їх частина, залежно від співвідношення фактичного випуску продукції (виконання робіт, надання послуг) і нормальної виробничої потужності. Решта визнається витратами в періоді їх виникнення. У випадках коли підприємство здійснює виробництво продукції обсягом нижче від нормальної виробничої потужності, частина постійних загальновиробничих витрат може залишатися нерозподіленою. П(С)БО 16 передбачає включення нерозподіленої частини постійних загальновиробничих витрат до собівартості реалізованої продукції.

Також, слід зазначити, що не всі витрати, які підлягають включенню до складу загальновиробничих витрат і відображенню на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», можна віднести до валових витрат. Наприклад, не включаються до складу валових витрат витрати платника податку в розмірі 50% на придбання пально-мастильних матеріалів для легкових автомобілів та оперативну оренду легкових автомобілів. Проте у бухгалтерському обліку ці витрати належать до загальновиробничих витрат у повному обсязі, якщо такі автомобілі використовуються із загальновиробничою метою. У зв'язку з цим, в Наказі про облікову політику слід відокремити методику обліку витрат за бухгалтерським та податковим обліком, так як правильне віднесення витрат буде впливати на бухгалтерський прибуток та прибуток, який підлягає оподаткуванню.

Список літератури:

1. П (С)БО № 16 "Витрати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 353 зі змінами і доповненнями.
2. Облікова політика: навчальний посібник / за ред. Г. М. Давидова. – К.: Знання, 2010. – 479 с.
3. Фінансовий облік: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. Рекомендовано МОН / Сук Л.К., Сук П.Л. – К., 2012. – 647 с.

Заворотна І.О.

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Науковий керівник: к.е.н., доц. каф. обліку аналізу і аудиту Ковтуненко К.В.

Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса

Ринкова трансформація економіки вимагає теоретичного переосмислення та практичного удосконалення форм і методів фінансового забезпечення розвитку сфери освіти економічної системи держави. Загальноприйнятим є теоретичне положення про пріоритетну роль держави не тільки у фінансовому забезпеченні розвитку освіти, а й в активному регулюванні нею механізму надання освітніх послуг з метою досягнення оптимізації різних джерел фінансування. Проблема ефективного використання фінансових ресурсів повною мірою стосується бюджетних установ. При розробці механізму сучасних фінансово-економічних відносин бюджетних установ в нинішніх умовах суттєвим є питання формування, розподілу і використання фінансових ресурсів, важливою складовою яких є кошти спеціального фонду.

Актуальність питання інформатизації в сфері суспільно-економічного життя цілком очевидна. Потреба в розробці й застосуванні ефективних і адекватних комп'ютерних програм та технологій сьогодні зростає. На сьогоднішній день у бюджетних установах відчувається гостра потреба в розширенні аналітичних робіт. У зв'язку з цим автоматизація установи з урахуванням ЕОМ стає об'єктивною необхідністю.

Проте слід зауважити, що автоматизації обліку сприяє низка факторів, зокрема, таких, як прискорена комп'ютеризація суспільства, розвиток нових інформаційних технологій, наукові підходи щодо організації праці. Все це є основою для розробки і впровадження як відносно простих автоматизованих робочих місць (АРМ), спрямованих на вирішення конкретних локальних задач, так і комплексних автоматизованих систем управління (АСУ), які діють у великих підрозділах закладів, установ і організацій бюджетної сфери, де розв'язуються задачі різного спрямування [1].

Більшість установ використовує для ведення електронного обліку програми Excel, Word. На їх базі можливо лише виконання певних функцій (формувані аналітичні показники і документи, відображати господарські операції, планувати доходи і видатки не як систему, а як окрему операцію). Звичайно, для управління та контролю бюджетними установами цього недостатньо, але і їх можна використовувати за відсутності альтернатив.

Обчислювальна техніка суттєво підвищує якість обробки облікової інформації. При цьому застосування комп'ютерів змінює зміст та організацію праці облікового персоналу: зменшується кількість ручних операцій з обробки первинних документів, систематизації облікових показників, заповнення реєстрів та звітних форм. В умовах використання комп'ютерних технологій відбувається зміна системи облікового процесу, підвищення якості та рівня управління. Ще одним важливим фактором є те, що автоматизація виконання облікових операцій сприяє зменшенню кількості помилок та можливості їх оперативного виправлення.

Автоматизовані інформаційні системи бухгалтерського обліку бюджетної установи повинні сприяти підвищенню якості облікової інформації, що можливе при виконанні певних умов [2]:

- розробка програм автоматизації обліку;
- можливість удосконалення програмних продуктів у випадку зміни методології та методики обліку, оперативне реагування на зміну законодавства;
- можливість та вільний доступ до поновлюваної бази;
- єдиний принцип обробки та систематизації первинних документів, формування зведеної документації, системи внутрішньої документації тощо;
- створення баз даних для оперативного отримання інформації в електронному вигляді для обліку, аналізу і контролю діяльності установи;
- можливість подання електронних форм звітності у системі казначейського обслуговування та обміну даних;
- можливість використання зовнішніх документів, наприклад, Word-файлів, Excel-файлів тощо;
- можливість коригування системи програми під свою установу, тобто вона повинна бути створена на базі конфігуратора.

Виконання цих умов дасть змогу не тільки удосконалити ведення обліку, підвищити якість облікової роботи, а й створити повноцінну систему, яка буде вирішувати цілу низку практичних та управлінських завдань, зокрема, контролю за наявністю та використанням бюджетних коштів. По-друге, раціоналізувати обліковий процес з точки зору виконання облікових операцій, якості та достовірності отримуваної інформації про господарську діяльність бюджетної установи.

Таким чином, неодмінною умовою вдосконалення управління у будь-якій бюджетній установі, є докорінна реконструкція його технічної та інформаційної бази на основі автоматизованої системи обліку з використанням сучасних програмних продуктів. Впровадження програмних продуктів дасть змогу бюджетним установам не тільки вести облік операцій по наданню послуг і розрахунків по них, але й створити цілу інформаційну систему, яка дозволить аналізувати роботу всієї установи та своєчасно приймати управлінські рішення.

Організація конкретного АРМ не тільки служить передумовою автоматизації робіт, які складають функціональний зміст робочого місця, але й створює умови автоматизації облікових робіт на суміжних робочих місцях [3].

Автоматизація процесу обліку дає можливість економити установі свій час і кошти. Саме це і зумовлює актуальність автоматизації обліку, оскільки організація бухгалтерського обліку в умовах його комп'ютеризації залежить у першу чергу від реалізованого на відповідних технічних засобах програмного забезпечення, вибір якого є найважливішим моментом у створення комп'ютерних систем бухгалтерського обліку, оскільки відповідає вибору форми обліку установи.

Список літератури:

1. Писаревська Т.А. та ін. Інформаційні системи в управлінні персоналом та економіці праці. – К., КНЕУ, 2006. – 284 с.
2. Хорунжак Н.М., Сисюк С.В. Комп'ютеризація обліку в бюджетних установах. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eir/2009_1/142-146. – Заголовок з екрану.
3. Утенкова К.О. Перспективи комп'ютеризації обліку в бюджетних установах / К.О.Утенкова // Облік і фінанси АПК. – 2006. – №8. – С.85-87.

ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ВИТРАТ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. каф. обліку, аналізу і аудиту Левицька А.В.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Питання дослідження організації обліку, аналізу і контролю витрат підприємства є дуже важливим і актуальним в наш час. Це пов'язано з тим, що витрати є однією найважливіших економічних категорій, оскільки отримання будь-якого результату діяльності підприємств неможливе без понесення витрат.

Об'єктом дослідження є облік, аналіз і контроль витрат підприємства, яке займається оптовою торгівлею.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(с)БО 16 «Витрати».

Багато вчених при розгляді витрат визначають їх як загальноекономічну категорію, що характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання [1].

Облік витрат – відображення витрат, що здійснюються на підприємстві протягом певного періоду, пов'язаних з процесами постачання, виробництва і реалізації в розрізах, що формують собівартість продукції (товарів, робіт і послуг).

Таке відображення забезпечує отримання вичерпаної інформації, необхідної для того, щоб управляти витратами підприємства, оцінювати його діяльність шляхом встановлення фінансових результатів, визначати оптимальну структуру витрат.

При обліку витрат на підприємстві допускаються три варіанти:

- 1-й варіант – використання одночасно рахунків класів 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності»;
- 2-й варіант – використання тільки рахунків класу 9 «Витрати діяльності»;
- 3-й варіант – використання тільки рахунків класу 8 «Витрати за елементами».

Клас 8 «Витрати за елементами» – призначений для узагальнення інформації про витрати підприємства в розрізі елементів. Рахунки цього класу є активними. Підприємства самостійно приймають рішення щодо застосування чи не застосування рахунків цього класу [2].

Клас 9 «Витрати діяльності» – призначений для узагальнення інформації про витрати підприємства. Рахунки цього класу є активними. За дебетом рахунків класу 9 відображаються суми витрат, а за кредитом – списання сум витрат у кінці звітного року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати» [1].

Якщо торгівельне підприємство використовує рахунки лише 2, 9 класів, то облік витрат і собівартості відображається з використанням рахунків:

- субрахунок 203 «Паливо» обліковуються наявність та рух палива, що придбається чи виготовляється для технологічних потреб виробництва, експлуатації транспортних засобів, а також для вироблення енергії та опалення будівель;
- субрахунок 207 «Запасні частини» ведеться облік придбаних чи виготовлених запасних частин, готових деталей, вузлів, агрегатів, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту, а також автомобільних шин у запасі та обороті.
- рахунок 28 «Товари», субрахунок 281 «Товари на складі», на якому ведеться облік руху та наявності товарних запасів, що знаходяться на оптових та розподільчих базах, складах, овочесховищах тощо;

- рахунок 90, субрахунок 902 «Собівартість реалізованих товарів», на якому ведеться облік реалізованих товарів;
- рахунок 92 «Адміністративні витрати» відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства;
- рахунок 93 «Витрати на збут» на якому ведеться облік витрат, пов'язаних зі збутом товарів;
- рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90, 91, 92, 93;
- рахунок 95 «Фінансові витрати», субрахунок 951 «Відсотки за кредит», на якому ведеться облік витрат, пов'язаних з нарахуванням та сплатою відсотків, процентів тощо за користування кредитами банків;
- рахунок 98 «Податки на прибуток» на якому ведеться облік належної за даними бухгалтерського обліку суми податку на прибуток від звичайної діяльності.

Для узагальнення інформації про облік витрат використовується Журнал 5.

Для того, щоб визначити ефективність діяльності підприємства необхідно провести аналіз і контроль витрат.

Метою аналізу і контролю витрат є оцінка їх з позиції раціональності використання і виявлення можливостей щодо їх економії у поточному та перспективному періодах [3].

Основними завданнями аналізу витрат є:

- оцінка складу та структури витрат;
- оцінка динаміки витрат (у цілому та за елементами витрат);
- визначення та оцінка відносних показників операційної діяльності;
- оцінка впливу певних факторів на динаміку витрат [4].

Основними завданнями внутрішнього контролю витрат є:

- встановлення своєчасності та правильності оформлення облікових документів за здійсненими витратами підприємства;
- перевірка правильності відображення адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат;
- підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку витрат діяльності;
- визначення витрат і чинників, що викликають зміни в структурі витрат і містять резерви їх зниження та підвищення ефективності діяльності підприємства [5].

Таким чином, облік, аналіз і контроль витрат в сучасних ринкових умовах є дуже важливим, так як допомагає керівництву підприємства приймати управлінські рішення щодо управління витратами.

Список літератури:

1. Бутенець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 913 с.
2. Захожай В.Б. Бухгалтерський облік у галузях економіки. Навч. посіб. – К.: МАУП, 2010. – 968 с.
3. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2010 р. – 704 с.
4. Свінарьова Г.Б. Формування системи управління обліку витрат на виробництво [Електронний ресурс] / Г.Б. Свінарьова // Матеріали Другої науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в 21 столітті» (Одеський національний політехнічний університет, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. 17-19 травня 2011). – Одеса: Вид-во «ВМВ», 2011. – С.92-93. – режим доступу: http://www.koaa.od.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=224&Itemid=3
5. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 568 с.

Какичева Л. В., Варчук О. А.

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Будь-якому підприємству для здійснення господарської діяльності необхідно проводити розрахунки з постачальниками та підрядниками за придбану продукцію, товари, роботи, послуги. Від добре налагоджених зв'язків з постачальниками та підрядниками значною мірою залежить організація матеріального забезпечення і постачання відповідно до договірних зобов'язань і комерційних угод [1].

Постачальники – це юридичні або фізичні особи, які здійснюють поставку товарно-матеріальних цінностей або роблять послуги, виконують роботи (поточний і капітальний ремонт основних коштів й ін.) [2].

Підрядники – спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво [3].

Облікова інформація щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками за товарно-матеріальні цінності, роботи, послуги повинна бути оперативною, з максимальною швидкістю фіксувати динаміку зобов'язань, і тим самим забезпечувати стійкість фінансового стану підприємства та його платоспроможність.

Для зміцнення фінансового стану і платоспроможності підприємства, для запобігання виникнення заборгованості постачальникам та підрядникам значну роль грає контроль за станом розрахунків.

Контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками можливо проводити власними силами підприємства що дозволить уникнути помилок у розрахунково-платіжних документах, виникнення різних суперечок під час розрахунків, виникнення конфліктних ситуацій.

Мета контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками - встановити відповідність виконаних операцій за розрахунками з постачальниками і підрядниками чинному законодавству і достовірність відображення цих операцій у бухгалтерській звітності.

Завданням контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками є перевірка достовірності даних обліку про стан розрахунків, дотримання розрахункової дисципліни і впливу її на платоспроможність підприємства, яка забезпечує його нормальну фінансово-господарську діяльність.

Об'єктами контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками є господарські операції щодо використання коштів при здійсненні розрахунків.

Етапи контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками представлені на Рисунку 1 [4].

Відповідно з метою в першу чергу необхідно перевірити наявність договорів з постачальниками і підрядниками, правильність їх оформлення і відповідність змісту договорів економічному змісту здійснених угод.

Усі угоди з постачальниками і підрядниками можна розділити на дві групи залежно від предмета і суті договорів, що укладаються.

До першої групи входять розрахунки з постачальниками. Предмет договорів цієї групи – придбання будь-яких товарно-матеріальних цінностей.

Основні форми договорів, що укладаються, у рамках цієї групи: договір купівлі-продажу, договір постачання.

Етап 1	→	Контроль законності здійснення операцій і створення первинного документу
Етап 2	→	Формальна перевірка документації на наявність усіх обов'язкових реквізитів
Етап 3	→	Відповідність первинної документації реєстрованим оперативним фактам
Етап 4	→	Контроль повноти реєстрації первинних документів
Етап 5	→	Контроль точності реєстрації і обробки первинних документів
Етап 6	→	Контроль своєчасності реєстрації і обробки первинних документів
Етап 7	→	Контроль за потоком документації
Етап 8	→	Контроль організації обробки і реєстрації документів (з точки зору захисту інформації)
Етап 9	→	Контроль організації зберігання документів
Етап 10	→	Контроль за витребуванням (вимогою) кредиторської заборгованості
Етап 11	→	Контроль за правильністю відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку

Рис.1. Етапи контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками

До другої групи входять розрахунки з підрядниками. Предметом договорів цієї групи є виконання певної роботи і здача її результату замовникові. Основні форми договорів: договір підряду, акт виконаних робіт.

Подібне ділення на групи обумовлене тим, що специфіка договорів усередині кожної з груп вимагає різних підходів при проведенні контролю. В першу чергу це різниця у використовуваних прийомах збору доказів і порядку побудови вибірки.

Слід зазначити, що несвоєчасне виявлення помилок у розрахунково-платіжних документах призводить до виникнення різних суперечок під час розрахунків, виникнення конфліктних ситуацій, нарахуванню штрафів. Особливо це стосується претензійної заборгованості, пов'язаної з нестачами цінностей при їх відпуску, транспортуванні і прийманні. Тому при проведенні контролю необхідно не тільки перевірити нормативно-правове забезпечення розрахунків, але й їх документального обґрунтування.

Особливу увагу необхідно звернути на законність розрахунків, їх доцільність, документальну обґрунтованість і правильність відображення розрахункових операцій у бухгалтерському обліку [5].

Отже, контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками сприяє поліпшенню відповідальності робітників підприємства щодо платіжної дисципліни, дозволяє оперативно виявляти поточні проблеми та вирішувати їх з максимальною вигодою для підприємства.

Список літератури:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів. – 5-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2008. – 726 с.
2. Бухгалтерський облік Л.Г. Ловінська, Л.В. Жилкіна, О.М. Голенко, частина 1 – Режим доступу: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/41/59/>
3. Словник законодавчих термінів – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.8535.0>
4. Аудит К.О. Утенкова – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws /1317060542195/buhgalterskiy-oblik-ta-audit/audit-rozrahunkiv-postachalnikami-pidryadnikami>.
5. Контроль і ревізія В.М. Мурашко В.М. – Режим доступу: <http://www.pandia.ru/text/78/175/24026-7.php>

К.е.н., доц. Кірсанова В.В., Кодимська Т.Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В сучасних умовах функціонування ринкової структури важлива роль належить будівельному комплексу. Це не випадково, оскільки будівництво є однією з найважливіших галузей господарства.

Важливою умовою ефективної діяльності господарюючого суб'єкта в будь-якій сфері економіки, в тому числі і будівельній, є якісно сформована система обліку.

Ефективна та раціональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві починається з розробки його облікової політики, яка передбачає вибір комплексу методичних прийомів, способів та процедур організації та ведення бухгалтерського обліку підприємства з числа загальноприйнятих в державі. Тобто облікова політика конкретного підприємства залежить від політики держави в сфері бухгалтерського обліку.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних та практичних аспектів формування облікової політики на будівельних підприємствах зробили вітчизняні вчені – економісти, зокрема: Зінкевич О.В., Левицька С.О., Мосійчук М.М., Нагавичко І.П., Немкович О.Б..

Створення облікової політики на підприємстві - трудомісткий і відповідальний процес. Це вимагає від підприємства більш зваженого підходу до розробки облікової політики, яка відповідає специфіці його роботи [3]. До факторів, що впливають на формування облікової політики, можуть належати: форма власності підприємства, діюча система оподаткування, кваліфікація кадрів підприємства, галузева специфіка та інші.

Одним з найважливіших факторів, на нашу думку, є галузева специфіка підприємства. Основні техніко-технологічні особливості, які повинні знайти відображення в обліковій політиці підприємств:

- тривалі строки будівництва (від 2 до 5 років в залежності від розмірів об'єктів). У зв'язку з цим на підприємствах накопичуються великі обсяги незавершеного будівництва, продукція має велику собівартість і відпускну вартість. Звідси організація і обрання методика обліку повинні сприяти можливостям постійного контролю за рівнем операційних витрат виробництва і вартістю незавершеного будівництва, достовірному та динамічному визначенню собівартості будівельної продукції;
- виробничий процес у будівництві проводиться на нерухомих об'єктах при рухомому характері роботи робітників, будівельних машин та механізмів, що покладає особливі вимоги на організацію та методику обліку відповідних витрат, зокрема загальновиробничих;
- об'єкти будівництва знаходяться на великій відстані від місць управління і постійно змінюють місце розташування, що потребує організації контролю за витратами матеріальних, трудових, фінансових ресурсів та управлінського обліку за центрами відповідальності та окремими об'єктами будівництва;
- будівництво відбувається на відкритих будівельних майданчиках, що знаходяться під впливом зміни кліматичних умов, які можуть мати непередбачуваний характер та призводять до додаткових витрат матеріальних та трудових ресурсів. Це обумовлює необхідність встановлення у обліковій політиці умов розмежування між природними втратами і втратами безгосподарності;

- довгостроковий період будівництва, складність об'єктів, використання послуг субпідрядників при виконанні окремих видів робіт, ускладнюють своєчасне виявлення та виправлення недоліків. Все це потребує відображення в обліковій політиці методичних рішень із створення та обліку резервів з гарантійного ремонту зданих замовнику об'єктів;
- для будівельного виробництва характерна висока трудомісткість робіт. Деякі види робіт виконують лише вручну, що призводить до збільшення собівартості та відповідно вартості робіт. Облік заробітної плати в аналітичному розрізі повинен враховувати особливості встановлення та використання норм і розцінок для запобігання порушення фінансової дисципліни;
- будівельне виробництво залежить від управлінської виробничо –технічної комплектації, механізації і автоматизації, наявності підсобних виробництв та допоміжних виробництв, що потребує включення до облікової політики питань з трансфертного ціноутворення та організації обліку за центрами доходів та витрат.

Наведені особливості створюють специфічні умови визнання доходів та витрат протягом виконання будівельного контракту. Облік доходів на будівельних підприємствах регулюється не тільки П(С)БО 16, а й П(С)БО 18. Дохід за будівельними контрактами на дату балансу визнають виходячи з врахуванням ступеня завершеності робіт [3].

Для оцінки ступеня завершеності робіт за контрактом будівельним підприємствам в Наказі про облікову політику необхідно обрати із трьох способів оцінки: вимірювання та оцінка виконаних робіт (прямий підрахунок), співвідношення натуральних показників обсягів заведеної частини та загального обсягу робіт та спосіб співвідношення фактичних, з початку виконання будівельного контракту, та загальних кошторисних (очікуваних) витрат. Будівельне підприємство повинне в наказі про облікову політику вказати, який метод оцінки ступеня завершеності робіт воно обрало.

П(С)БО 18 "Будівельні контракти" передбачає заключення двох видів контрактів, за якими може бути організований облік: контракт з фіксованою ціною та контракт за ціною "витрати плюс". Контракт з фіксованою ціною - договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції будівництва (кв.м, кількість місць тощо). Контракт за ціною "витрати плюс" - договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді процента від витрат або фіксованої величини).

Витрати за будівельним контрактом включають: витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням даного контракту; загальновиробничі витрати[3, п.12]. До складу витрат, безпосередньо пов'язаних з виконанням будівельного контракту, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати (включаючи вартість виконаних субпідрядниками робіт) згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати"[3, п.13].

До складу загальновиробничих витрат включаються затрати на управління, організацію та обслуговування будівельного виробництва з розподілом між об'єктами будівництва з використанням бази розподілу при нормальній потужності (пропорційно прямим витратам; обсягам доходів; прямим витратам на оплату праці; відпрацьованому будівельними машинами і механізмами часу тощо)[3, п.14]. Доцільно також виділяти у складі загальновиробничих витрат загальнодільничні витрати та витрати з експлуатації будівельних машин і механізмів, що також може передбачати власну методику списання зазначених витрат за окремими будівельними об'єктами.

Таким чином, П(С)БО 18 передбачають необхідність самостійного вибору підприємством методу розподілу загальновиробничих витрат та його відображення у обліковій політиці.

При використанні контракту за ціною "витрати плюс", доцільно включати до складу витрат за будівельним контрактом адміністративні витрати, що дозволяє П(С)БО 18, якщо ці витрати безпосередньо пов'язані з виконанням цього контракту або окреме відшкодування цих витрат за умови контракту покладено на замовника [3, п.15]. За таких обставин, необхідно у наказі про облікову політику передбачити особливості розподілу адміністративних витрат за виконанням окремих контрактів або визначити склад адміністративних витрат, що будуть виокремлюватися для певного контракту.

Матеріальні витрати складають значну питому вагу у структурі витрат за будівельним контрактом. При організації їх обліку необхідно вирішити у обліковій політиці питання організації аналітичного обліку у розрізі складових матеріальних витрат, особливостей обліку транспортно-заготівельних витрат, заготівельно-складських витрат, складу витрат на зберігання будівельних деталей та конструкцій.

Стосовно обліку транспортно-заготівельних витрат на будівництві вважаємо за можливе, в залежності від особливостей будівельної організації, виділяти декілька рахунків транспортно-заготівельних витрат, що будуть відноситися до різних видів будівельних матеріалів, зокрема до рахунку 201 та рахунку 205. Обов'язково підприємством має бути обраний метод оцінки вибуття запасів, що є необхідним для облікової політики підприємства будь-якої сфери економічної діяльності.

Характерною рисою будівельного виробництва є наявність тимчасових споруд. У Наказі про облікову політику підприємство має зазначити рахунки, на яких обліковувати такі споруди та рахунки на яких формується вартість будівництва споруд (рахунок 153 "Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів" або на окремому субрахунку 23 "Некапітальні роботи"). Для тих нетитульних споруд, що використовуються більше операційного циклу або одного року, передбачений субрахунок 113 «Тимчасові (нетитульні) споруди». Наказ про облікову політику будівельного підприємства також обов'язково має містити в собі інформацію стосовно вибору методу нарахування амортизації таких споруд. Зазвичай, для цього обирають прямолінійний метод нарахування амортизації та використовують для обліку нарахованої амортизації субрахунок 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів», до якого підприємство за своїм бажанням може відкрити спеціальний субрахунок другого порядку, наприклад 1321 [1, с. 132-133].

З врахуванням особливостей будівельної галузі в Наказі про облікову політику будівельного підприємства в частині обліку витрат може бути обраний один з методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. У будівництві застосовуються нормативний метод, метод за замовленням та попередільний метод. Найбільш поширеним методом обліку витрат і калькулювання собівартості продукції будівельного виробництва є позамовний метод, при якому об'єктом обліку і калькулювання є замовлення (об'єкт будівництва, вид робіт тощо), який доцільно поєднувати з нормативним методом [1, 2, 4].

Отже, аналіз особливостей організації виробничого процесу на підприємствах будівельної галузі, дозволив надати деякі методичні рекомендації з формування облікової політики на будівельних підприємствах. Напрямом подальших досліджень з питань формування облікової політики для підприємств будівельної галузі є питання формування резервів та облік джерел фінансування виробництва.

Список літератури:

1. Зінкевич О.В., Левицька С.О., Мосійчук М.М., Нагавичко І.П., Немкович О.Б. Бухгалтерський облік в галузях народного господарства: Підручник. – Рівне: НУВГП, 2006. – 268 с.
2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України» № 635 від 27.06.2013 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб – сайт

- Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art id=382876&cat id=293537>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти», затверджений наказом міністерства фінансів України № 205 від 28.04. 2001р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01>.
 4. Облік на підприємствах будівельного виробництва. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kneu.dp.ua/moodle-new/pluginfile.php/18749/mod_resource/content/0/OOFG_6.106.13_OM_3.pdf.
 5. Фактори, що впливають на формування облікової політики. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kneu.dp.ua/moodle-new/pluginfile.php/11364/mod_resource/content/0/1.6.pdf.

Красножон С.М., к.е.н. Левицька А.В.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В сучасних умовах перед виробничим підприємством загострюється проблема ефективного управління витратами, що, насамперед, обумовлено зниженням норми прибутковості внаслідок підвищення конкуренції на цільовому ринку. Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат за видами, місцями виникнення, носіями при постійному контролюванні і стимулюванні зменшення їх обсягу, яке здійснюється шляхом спільної реалізації сукупності функцій управління. Система управління витратами виробничого підприємства з урахуванням функціонального і організаційного аспектів повинна включати такі підсистеми:

- облік і аналіз витрат;
- планування витрат по видам ресурсів;
- нормування витрат ресурсів;
- пошук і виявлення факторів економії ресурсів.

Інструментом для активізації всіх підсистем є система управлінського обліку, класичне формулювання якої безпосередньо пов'язане з системою управління витратами. Основні блоки технології створення і впровадження такої системи характеризуються наступним [1]:

- виділення основних понять і процедур;
- діагностика проблем;
- опис моделі управління витратами;
- побудова інформаційної системи;
- адаптація документообігу;
- фінансова структуризація;
- створення механізму мотивації;
- вибір методів управління витратами.

Розглядаючи управління витратами з погляду теорії менеджменту, потрібно враховувати досягнення певної мети управління витратами, враховуючи елементи управлінських рішень (облік, калькулювання, аналіз та нормування і контроль витрат). Елементи системи управління витратами та їхній взаємозв'язок з класичними функціями управління наведено на рисунку 1 [2].

Система обліку витрат є центральним блоком у системі управління витратами на підприємстві. Керуюча система передає командну інформацію на об'єкт управління, що, змінюючи свій стан, через зворотний зв'язок повідомляє керуючому органу про результати виконання команди й про свій новий стан. Система збору інформації поставляє інформацію, а система управлінського аналізу приводить її у вид, придатний для ухвалення рішення. Управлінський облік виконує супутню, обслуговуючу функцію

в процесі ухвалення рішення і є методом дослідження керованої системи. Необхідна умова для досягнення повної ефективності системи управління витратами підприємства – це якісне здійснення зворотного зв'язку в процесі управління, що досягає шляхом алгоритмізації й автоматизації обліку [3].

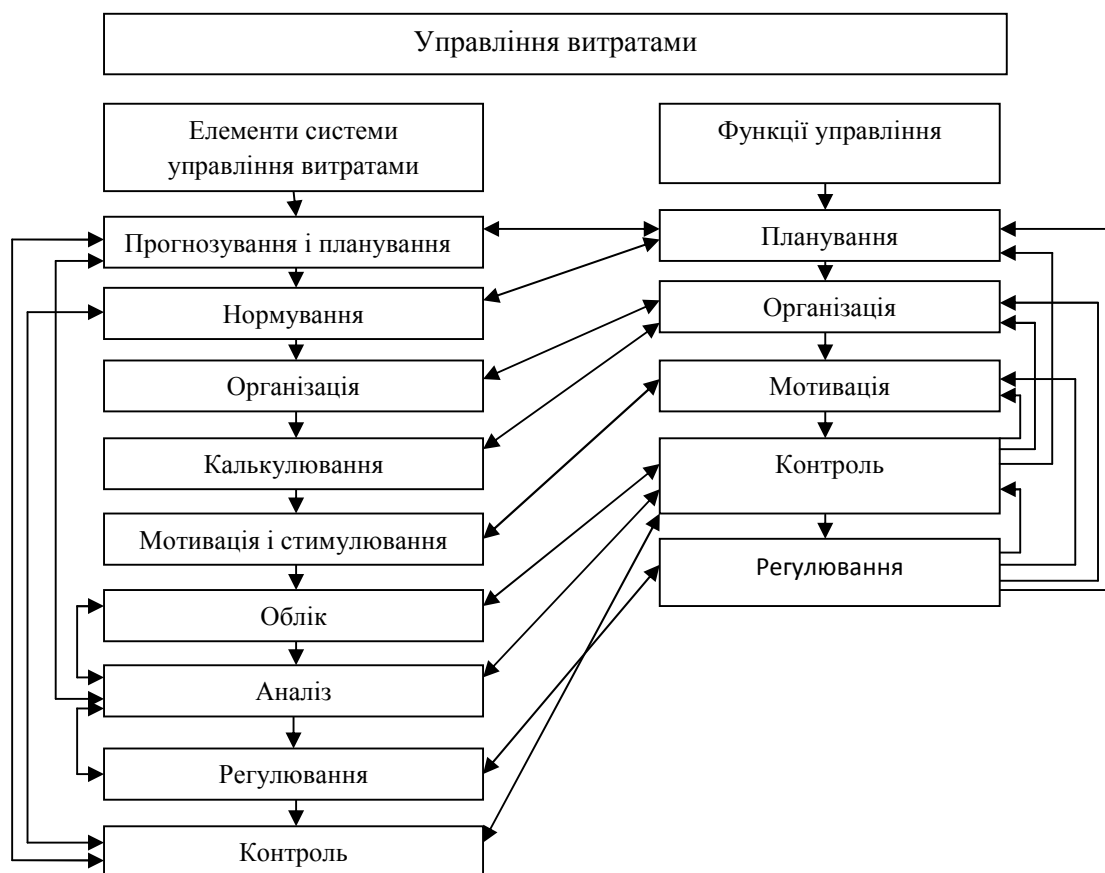

Рис.1. Взаємозв'язок системи управління витратами з функціями управління

Узагальнивши думки авторів [1, 2, 3], системний підхід до управління витратами підприємства можна визначити як сукупність елементів (прогнозування, планування, нормування, організування, калькулювання, мотивування, обліку, аналізу, регулювання, контролю), структури, завдань, технології, які взаємодіють між собою з метою цілеспрямованого формування і використання витрат для підвищення ефективності функціонування підприємства.

В результаті дослідження системи управління витрат на виробничому підприємстві можна зробити висновок, що розробка і впровадження таких систем повинні здійснюватися комплексно як в організаційному, так і функціональному напрямках.

Список літератури:

1. Управление затратами и результатами деятельности предприятия: Учебное пособие / Э.А. Гончарова. – СПб.: Издательство СПбГУЭФ, 2012. – 82 с.
2. Давидович І.С. Управління витратами: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. І доп. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 228 с.
3. Свінарьова Г.Б. Формування системи управлінського обліку витрат на виробництво / Г.Б. Свінарьова // Друга науково-практична інтернет-конференція «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в 21 столітті». – ОНПУ, ППРЕД НАН України, 17-19 травня 2011. – С. 92—93

Маліновська К.І., Варчук О.А., к.е.н., доц. Масленніков Є.І.

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В умовах ринкової економіки, яка характеризується великою кількістю майнових відносин, актуальними є питання розрахунків за реалізовані товари, отримані послуги, виконані роботи, розрахунків з працівниками. У таких умовах особливого значення набуває проблема організації та функціонування системи контролю за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій.

Готівкова форма розрахунків застосовується для обслуговування працівників – виплата заробітної плати, матеріального заохочення, відрядження, грошової допомоги та загальногосподарські витрати [4].

Готівкові розрахунки, оформлення касових операцій, контроль дотримання порядку ведення операцій з готівкою повинен здійснюватися відповідно до чинного законодавства. На сьогодні, це "Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні", затверджене Постановою Правління Національного банку України від 15.12.2004 р. №637 [2].

Контроль за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій на державних підприємствах визначено як самостійний вид фінансового контролю, що з метою забезпечення дотримання встановленого нормативно-правовими актами порядку проведення розрахунків у готівковій формі.

Об'єктом контролю за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій є діяльність державних підприємств з проведення розрахунків у готівковій формі на предмет додержання встановленого порядку їх здійснення.

Предметом контролю, окрім розрахункових операцій є облік товару та грошових коштів щодо відповідності фактичних залишків тим, що документально підтверджені; ліміт готівки в касі та її використання при розрахунках за товари, роботи, послуги; наявність свідоцтв про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, ліцензій та марок акцизного збору, торгових патентів, інших спеціальних дозволів на здійснення окремих видів підприємницької діяльності, тощо.

Контроль готівкових грошових коштів на державних підприємствах може підлягати внутрішній і зовнішній перевірці в залежності від суб'єктів, які його здійснюють.

Слід визначити, що на сьогодні контроль за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій покладено головним чином на органи державної податкової служби. Так, відповідно до п. 75.1 ст. 75 гл. 8 розд. II ПК України [3] мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки. Але аналіз правових засад здійснення контролю у сфері обігу готівки дає можливість зробити висновок, що певні аспекти готівкових розрахунків можуть контролювати й органи державної контрольно-ревізійної служби, Міністерства внутрішніх справ України. Контрольні повноваження у сфері готівкового обігу, в тому числі розрахункових відносин у готівковій формі, в межах оперативно-розшукової діяльності, за наявності даних, які свідчать про порушення відповідного законодавства, можуть здійснювати органи Міністерства внутрішніх справ України. Взаємодія органів внутрішніх справ з податковою службою при здійсненні контролю за

додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій становить узгоджену за часом, місцем, способом, цілями спільну діяльність, спрямовану на вирішення завдань держави у сфері контролю за готівковим обігом.

Існує декілька стадій контролю за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій, кожна з яких завершує складанням певного процесуального акта.

Етап проведення перевірки додержання порядку проведення готівкових розрахункових операцій є основним етапом поточного фінансового контролю, на якому реалізуються можливості контролюючих органів з виконання завдань: виявлення порушень порядку проведення готівкових розрахункових операцій, фіксації фактів порушень законодавства з боку суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють розрахунки за готівкові кошти. Встановлено, що етап проведення перевірки складається з сукупності методичних прийомів, таких як: контрольна розрахункова операція, спостереження, хронометраж, обстеження, перевірка повноти обліку виручки, перевірка повноти оприбуткування, реалізації та фактичних залишків запасів (товарно-матеріальних цінностей) [1].

Однією із форм управління господарською діяльністю державного підприємства є внутрішній контроль готівкових розрахунків, до основних завдань якого відноситься: запобігання непродуктивних витрат і втрат, неефективного витрачання ресурсів, використання коштів не за призначенням, а також оцінка ефективності роботи підприємства. Ефективна система внутрішнього контролю повинна бути заснована на розробленій методиці, яка буде відображати специфіку державного підприємства, структуру готівкових розрахунків [5].

Так, внутрішній контроль за дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків шляхом регулярного проведення інвентаризації здійснюється силами самого підприємства.

Система контролю готівкових розрахунків – це самостійний вид фінансового контролю, який забезпечує дотримання встановленого нормативно-правовими актами порядку проведення розрахунків у готівковій формі. Проведення такого контролю гарантує схоронність майна державного підприємства і дотримання фінансової дисципліни.

Список літератури:

1. Стреляний В.І. Правове регулювання поточного фінансового контролю за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій // дисертація – 2010, Харківський національний університет внутрішніх справ.
2. Положення про введення касових операцій у національній валюті в Україні від 15.12.2004 р. №637 (з подальшими змінами і доповненнями).
3. Податковий Кодекс України від 13.01.2014 р. п. 75.1 ст. 75 гл. 8 розд. (з подальшими змінами і доповненнями).
4. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник – Житомир, 2010.
5. Лытнева Н.А., Пьянова Н.В. Методика внутриннеконтроля в системеуправлениярасчетами с подотчетнымилицами // Вестник Орел ГИЭТ. – 2013 – Вип.2 (24).

Мисюк Б.Н.

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач кафедри обліку, аналізу та аудиту
Башинська І.О.*

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Автомобільний транспорт - це матеріальна основа виробничого процесу, в якому переміщення вантажів є одночасно і виробничим процесом, і продукцією.

Продукція автотранспорту вимірюється в тонно-кілометрах або пасажиро-кілометрах

Виробничі процеси автотранспортного і будь-якого іншого підприємства різко відрізняються один від одного. Автотранспорт не має справи з сировиною; предмет його праці - вантаж - надходить на транспорт ззовні в готовому вигляді, і ніяких нових продуктів при цьому не створюється. Але, як і будь-яка галузь матеріального виробництва, він створює нові вартості. Зміна споживчої вартості автотранспортного предмета праці викликається матеріальним зміною його положення в просторі. Нові вартості створюються в результаті додавання до первісної вартості автотранспортуючого предмета вартості його транспортування.

Витрати АТП на виконання перевезень вантажів і пасажирів, вантажно-розвантажувальних робіт, транспортно-експедиційних послуг, виражені в грошовій формі, являють собою собівартість перевезень, робіт, послуг. Собівартість є узагальнюючим показником, що відображає всі сторони виробничої діяльності автотранспортного підприємства (АТП), що характеризує ефективність використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів. Вона безпосередньо відбивається на рівні прибутку АТП: чим нижче собівартість, тим більший прибуток [1].

Всі види витрат, які потрібні АТП для виконання перевезень вантажів і пасажирів, відносяться на собівартість. Бухгалтерія АТП повинна так організувати облік собівартості автомобільних перевезень, щоб можна було своєчасно отримати звітні калькуляції, в яких відображаються всі відхилення від нормативних витрат на перевезення. Об'єктами обліку витрат на виробництво є матеріальні, трудові та фінансові ресурси, витрачені на здійснення транспортного процесу, робіт і послуг. Об'єктами калькулювання собівартості автомобільних перевезень, робіт і послуг є продукція, виготовлена в результаті здійснення виробничого процесу. Облік виробничої та господарської діяльності внутрішніх підрозділів АТП базується на оперативно-технічному, статистичному і бухгалтерському обліку. Підставою для обліку виконання фінансових завдань є первинна документація, що оформляється за автоколонам, бригадам і окремим автомобілям. Фактичні витрати підрозділів відносяться безпосередньо на їх рахунки і відображаються в аналітичному обліку витрат на перевезення так, щоб дані бухгалтерського обліку стали безпосередньою основою для оцінки роботи підрозділів.

Основними моментами організації як вантажних, так і пасажирських перевезень є: встановлення ділових (договірних) відносин між транспортними підприємствами і клієнтурою, складання плану перевезень і його виконання, організація лінії та облік роботи.

У будь-якому випадку наявність у підприємства свого або орендованого автотранспорту передбачає таку схему формування витрат:

- витрата нафтопродуктів;

- витрати на проведення поточного ремонту автотранспортних засобів;
- витрати на оплату праці та відрахування на соціальні потреби;
- амортизація основних засобів;
- інші витрати [2].

Облікова політика АТП встановлює такі способи ведення бухгалтерського обліку:

- визначення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) Як один з варіантів виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) може визначатися по мірі відвантаження її покупцю і пред'явлення йому розрахункових документів;
- порядок нарахування амортизації по основних засобах і нематеріальних активів Первісна вартість основних засобів (з урахуванням витрат з доставки та встановлення), що належать підприємству, погашається шляхом нарахування амортизації за нормами, встановленими законодавством. Підприємство на підставі зведеної відомості амортизаційних відрахувань відображає в бухгалтерському обліку щомісяця нараховується амортизація за видами основних засобів.
- знос нематеріальних активів відноситься на собівартість послуг щомісяця за нормами, розрахованими виходячи з первісної вартості та строку їх корисного використання. За нематеріальних активів, за якими неможливо визначити термін корисного використання, норми зносу встановлюються у розрахунку - 10 років;
- оцінка виробничих запасів Визначення собівартості матеріальних ресурсів (за винятком нафтопродуктів), списуються у виробництво, здійснюється за обліковою вартістю (на підставі матеріальних звітів);
- плюс (мінус) відхилення від фактичної вартості надійшли матеріальних ресурсів Собівартість нафтопродуктів, що списуються у виробництво, визначається за розрахунком: залишок нафтопродуктів за фактичною вартістю на початок місяця плюс прихід їх за фактичною вартістю мінус залишок (згідно матеріальним звітам) на початок наступного місяця;
- витрати майбутніх періодів Витрати, вироблені в звітному періоді, але відносяться до наступних звітних періодів, відображаються у звітності як витрати майбутніх періодів, підлягають включенню до собівартості продукції (робіт, послуг) або списуються за рахунок інших джерел протягом терміну, до якого вони належать;
- резерви майбутніх витрат і платежів;
- угруповання і списання витрат на виробництво здійснюється відповідно до чинного плану рахунків [3].

Для обліку і контролю автотранспортним засобам, так само як і всім іншим основних засобів, повинен бути присвоєний унікальний інвентарний номер. Інвентарні номери обов'язково повинні зазначатися в усіх первинних документах, якими оформлено рух автотранспортних засобів на підприємстві, а також у реєстрах аналітичного обліку. Інвентарний номер, присвоєний об'єкту, зберігається за ним весь час, поки об'єкт знаходиться на даному підприємстві. Інвентарні номери вибулих з різних причин автотранспортних засобів – проданих, списаних внаслідок аварії або повного зносу – не можуть бути присвоєні іншим автотранспортним засобам, що надійшов на дане підприємство Інвентарний номер для цілей обліку та контролю за збереженням наноситься на об'єкт основних засобів і, зокрема, на автотранспортні засоби – в кабіні (кузові) акуратно прикріплюється металевий жетон з номером або номер наноситься фарбою або іншим способом. Інвентарним об'єктом транспортних засобів вважається окремих автомобіль, причіп, напівпричіп і т.д. з відносяться до нього пристосуваннями - запасне колесо, набір інструментів, автомагнітола, кондиціонер, надійшли разом з об'єктом.

Для підприємств, що застосовують орендований автотранспорт, за умови щоденного використання автомобіля для одних і тих же робіт в однакових умовах більш зручним може бути оформлення маршрутного листа.

Всі вказані особливості АТП та його обліку мають враховуватись при формуванні системи управлінського обліку та аналізу діяльності автотранспортного підприємства

Список літератури:

1. Бачурин А.А. Анализ производственно – хозяйственной деятельности автотранспортных организаций: Учебное пособие. – М.: Академия, 2004. – 320 с.
2. Пилина М.А., Волощук Л.О. Дослідження особливостей обліку та аналізу доходів автотранспортних підприємств // Тези доповідей ювілейної 45-ої наукової конференції молодих дослідників ОНПУ-магістрантів «Сучасні інформаційні технології та телекомунікаційні мережі» – ОНПУ, 2010. Режим доступу: http://storage.library.opu.ua/online/conference/tez_45/6-9.pdf
3. Кирсанова В.В., Марчук К.В. Транспортные затраты: состав и резервы снижения // Матеріали Другої науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в 21 столітті» (Одеський національний політехнічний університет, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. 17-19 травня 2011). – Одеса: Вид-во «ВМВ», 2011. – С.53-57.

Носовець О.І., к.е.н., доц. Волощук Л.О.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО–АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Умови динамічного розвитку економічного середовища вимагають від господарюючих суб'єктів відступати від методологічних канонів обліку господарської діяльності через постійно присутню кризу неплатежів, що виникає через бажання покупців товарів, робіт, послуг максимально використовувати наявні в них позикові кошти до завершення терміну оплати заборгованості, що впливає на платоспроможність як позичальника, так і позикодавця. З цієї причини виникає необхідність перегляду обліку дебіторської заборгованості з метою покращення ефективності бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями, недопущення перетворення існуючої сумнівної заборгованості в безнадійну та вдосконалення відображення у фінансовій звітності пов'язаної з даним активом інформації.

Незважаючи на велику кількість праць з питань удосконалення обліку даного активу підприємств відсутні загальні методологічні підходи до обліку дебіторської заборгованості, залишаються відкритими питання її достовірного визнання та оцінки вартості, широкої класифікації, уніфікація і прописання яких на законодавчому рівні з охопленням всіх аспектів дозволить підвищити ефективність та усунути існуючі недоліки бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, покращити розрахунково-платіжну дисципліну за своєчасністю виконання зобов'язань в залежності від специфіки діяльності та організації роботи бухгалтерії на підприємствах.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національні стандарти бухгалтерського обліку не повинні суперечити міжнародним, але, не зважаючи на це, існують певні відмінності. У вітчизняній практиці дебіторську заборгованість ототожнюють із правом на повернення боргу, а в зарубіжній – з претензією на активи підприємства-покупця [4].

Під дебіторською заборгованістю розуміють виражені в грошовій формі зобов'язання окремих громадян, організацій та інших дебіторів перед даним підприємством. Дебіторська заборгованість виникає в результаті здійснення господарських операцій, зазвичай при реалізації товарів, продукції, робіт, послуг [2]. Господарська практика промислових підприємств свідчить, що на розрахунки з

покупцями за відвантажену продукцію припадає більше ніж 80 % загального обсягу дебіторської заборгованості, що робить її одним з основних об'єктів фінансового управління підприємства [5].

Для здійснення ефективного управління дебіторською заборгованістю необхідно оптимізувати обліково-аналітичне забезпечення для своєчасного і достовірного інформування працівників різних рівнів відповідного апарату суб'єктів господарювання необхідною та потрібною інформацією, яке в значній мірі залежить від прийнятої на підприємствах диференціації та структуризації дебіторської заборгованості.

Серед всього різновиду дебіторської заборгованості необхідно зазначити її чітке розмежування за багатьма критеріями для покращення оперативності бухгалтерського обліку, від якої прямо залежить достовірність аналізу як стану даного активу та слідування кредитній політиці, так і платоспроможність та ліквідність підприємства. Приділяючи належну увагу побудові класифікації фактично наявної у підприємств заборгованості перед ними покупців в розрізі товарів, послуг, клієнтів, регіонів, Д.І. Баркан говорить наступне: «чим більше характеристик, за якими класифікується і групується дебіторська заборгованість, яка є в розпорядженні фірми, тим надійніше буде аналіз і оцінка ситуації і, природно, майбутній прогноз» [6].

Національні стандарти обмежуються діленням даного оборотного активу підприємств за терміном погашення та по відношенню до нормального операційного циклу одночасно на поточну та довгострокову, при чому вся увага приділяється розгляду саме поточної дебіторської заборгованості, а також за своєчасністю погашення на нормальну, сумнівну та безнадійну.

Станом на 2014 рік у Формі № 1 представлені наступні види дебіторської заборгованості: дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (за чистою реалізаційною вартістю), дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами, з бюджетом з виділенням зобов'язань з податку на прибуток, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків, інша поточна дебіторська заборгованість, що відповідає класифікації за об'єктами обліку.

Систематизація даних обліку в цілях забезпечення достовірної інформатизації про стан дебіторської заборгованості забезпечується діленням за формою сплати: авансовий розрахунок, оплата при покупці, відстрочка платежу.

Практикою зовнішньоекономічної діяльності обґрунтовано класифікування за країною реєстрації на контрагентів-резидентів та контрагентів-нерезидентів, що представляють країни-ринки збуту. По відношенню до розміру реалізації певним покупцям підприємствам слід класифікувати дебіторську заборгованість за об'ємами закупок: продаж у роздріб, оптова реалізація, та, виходячи з цього, зазначити тривалість співробітництва з покупцями у видах дебіторської заборгованості за одноразовою покупкою та тривалим співробітництвом.

Виправданою є диференціація дебіторської заборгованості за видами діяльності та з урахуванням специфіки кожної галузі економіки на прикладі стандартів бухгалтерської звітності GAAP. Також одним з дуже доречних розмежувань дебіторської заборгованості є поділ на фактичну та правову, з яких під останньою розуміється підписання договору на поставку продукції, виконання работ, надання послуг, що не є підставою для визнання доходу, а, відповідно, і дебіторської заборгованістю, до виконання умов договору, що виправдовує свою доцільність з огляду відображення авансових платежів як дебіторської заборгованості.

Виникнення дебіторської заборгованості у суб'єкта господарської діяльності безпосередньо залежить від її визнання, та розмір - від її оцінки. В П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" її визнання подається за поточною дебіторською заборгованістю: поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю [1]. Виходячи з цього

розрахунки, що виникають за виданими авансами, з підзвітними особами, не можуть бути визнані доходом - дебіторською заборгованістю. Але визначення дебіторської заборгованості, не призначеної для перепродажу - дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу [1], - що подається в П(С)БО 13 "Фінансові інструменти" робить можливим визнання за виданими авансами та коштами, виданими під звіт, дебіторської заборгованості, та, як наслідок, що вносить суперечливість в застосування національних стандартів бухгалтерського обліку.

Будь-яка заборгованість, як довгострокова, так і поточна, у якийсь момент може бути визнана підприємством безнадійною. На сьогодні для того щоб визнати в бухгалтерському обліку дебіторську заборгованість безнадійною, не потрібно документального підтвердження. Досить, щоб була виконана одна з умов:

- закінчився строк позовної давності (3 роки);
- існує впевненість у тому, що боржник не погасить свою заборгованість [4].

Для визначення суми чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості та страхування від можливих збитків, що можуть виникнути під дією неконтрольованих підприємством-продавцем факторів, провадять нарахування резерву сумнівних боргів. Національним стандартом 10 "Дебіторська заборгованість" передбачається застосування двох методів нарахування резерву сумнівних боргів: абсолютної суми сумнівної заборгованості та коефіцієнта сумнівності, останній з яких передбачає визначення коефіцієнту за питомою вагою безнадійних боргів у чистому доході та класифікацією дебіторської заборгованості за строками непогашення.

Нарахування резерву сумнівних боргів на дату складання балансу відповідно до П(С)БО 10 щодо включення даного фінансового активу (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу) до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю може здійснюватися тільки відносно поточної, що не враховує довгострокової дебіторської заборгованості і, відповідно, не надає підприємствам способів захиститися від можливих збитків на тривалу перспективу.

Підприємства можуть проводити нарахування резерву в розрізі договорів на всю суму довгострокової дебіторської заборгованості за кожним договором та розподіляти або рівномірно по роках з урахуванням строку дії договору або з огляду очікуваного, заздалегідь передбаченого виконання зобов'язань частинами, але такий варіант можливий в разі тривалого співробітництва за кожним окремим контрагентом, що дозволяє об'єктивно оцінити рівень платоспроможності таких контрагентів, при чому в такому разі доречно використовувати метод застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості або метод визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході, орієнтуючись на кожного окремого контрагента та договір. Але в разі визначення розміру резерву на основі платоспроможності окремих дебіторів за методом абсолютної суми сумнівних боргів він може бути визнаний в якості засобу маніпулювання витратами підприємств, оскільки даний метод передбачає нарахування резерву в сумі рівній розміру дебіторської заборгованості.

Міжнародні стандарти прямо не вимагають відображення в балансі дебіторської заборгованості, проте необхідним є відображення резерву сумнівних боргів [4]. За новою формою головного фінансового звіту суб'єктів господарювання величина резерву сумнівних боргів не вказується, що не дає можливості зовнішнім користувачам фінансової звітності оцінити об'єктивність його нарахування та реальний стан дебіторської заборгованості на підприємстві, що цікавить.

За результатами проведеного дослідження можемо зробити висновок, що залишається необхідним вдосконалення нормативного регулювання та надання чітких визначень національними стандартами щодо питань обліку дебіторської заборгованості, пов'язаних з її класифікацією та визнанням, роз'яснень по

використанню методів нарахування резерву сумнівних боргів до поточної та довгострокової дебіторської заборгованостей. Запровадження запропонованих способів поліпшення обліково-аналітичного забезпечення бухгалтерського відділу підприємства в рамках покращення інформування управлінського апарату для виконання ним своїх функцій дозволить своєчасно та оперативно реагувати на порушення умов договору та забезпечить достовірність аналізу стану даного оборотного активу суб'єктів господарської діяльності.

Список літератури:

1. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО) від 1.01.2000 р. зі змінами та доповненнями.
2. Попова Л.О. Бухгалтерський облік на підприємстві, Навчальний посібник - Караганда: "Арко", 2005, 257с.
3. Соловйова О. В. "МСФЗ та ГААП: облік і звітність"; Серія: Бібліотека журналу "Фінансові та бухгалтерські консультації", 328 с.
4. Некрасенко Л.А. Шляхи оптимізації дебіторської заборгованості підприємств // Економічний простір. - 2008 - № 12/2. - С. 27 - 34.
5. Давидюк Т.В. Визнання та оцінка поточної дебіторської заборгованості: напрямки удосконалення // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу.
6. Баркан Д.І. Управління продажами: Підручник. 2-е вид., Випр. / Вища школа менеджменту СПбДУ. - СПб.: Вид-во «Вища школа менеджменту»; Видав. будинок С.-Петербур. держ. ун-ту, 2008. - 908 с.

Парфенюк С.В.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ГАЛУЗІ

Науковий керівник: к.е.н., доц. кафедри обліку, аналізу та аудиту Волощук Л.О

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Однією з основних рушійних сил розвинутого суспільства й основою цивілізованих ринкових відносин є енергетичний потенціал суспільства. Енергетична галузь відіграє дуже важливу роль в економіці України. Урядом нашої країни була прийнята Державна цільова економічна програма енергоефективності на 2010-2014 роки, затверджена постановою Кабміну України № 243 від 01.03.10 року.

Завдяки цієї програмі на сьогоднішній день енергетична галузь стрімко розвивається. Для розвитку галузі будуються нові об'єкти, реконструюються старі. Завбільшки ці роботи виконують приватні підприємства, які виграли тендерні торги. Після торгів замовник та генпідрядник підписують контракт, де фіксується вартість контракту з урахуванням цін на закупівлю матеріалів, обладнання, вартості виконання робіт. Якщо вартість виконаних робіт та матеріалів збільшується, то дуже рідко вдається змінити торбу контракту.

Основою на цьому тема обліку та аналізу в управлінні підприємством в сфері будівництва енергетичних споруд дуже актуальна.

Економіка країни характеризується високою динамічністю і нестабільністю. Економічні явища і процеси у вітчизняній практиці часто не входять в межі загальноприйнятих теорій, тому для рішення виникаючих у цих умовах задач від керівників підприємств потрібна розробка нових нестандартних рішень і підходів управління підприємством. У цих умовах на перший план висуваються питання

управління економічним потенціалом. Більшість українських підприємств, працюючи в нестабільному економічному і суспільно-політичному середовищі, переживають глибокий спад виробництва і знаходяться або в критичному стані, або в стані банкрутства. Тому управління економічним потенціалом підприємств здатне зіграти виняткову роль у подальшому їх розвитку та функціонуванні.

Для успішного розвитку будівельного виробництва потрібна облікова інформація, що дозволяє оперативно приймати ефективні управлінські рішення в процесі будівництва. Узагальнення теорії і практики показує, що існуюча в будівництві інформаційна система не відповідає сучасній концепції розвитку інформаційних систем управління, не задовольняє потребам менеджменту. В зв'язку з цим проблеми ефективної організації управлінського обліку набувають первинного значення.

Нині бухгалтери будівельних організацій зазнають істотні труднощі при веденні бухгалтерського обліку за договором будівельного підряду. Це в першу чергу обумовлено відставанням галузевої нормативної бази бухгалтерського обліку від потреб економічних стосунків, що змінилися.

Інформація як ресурс системи управління необхідна для діяльності будь-якого підприємства. Жодна з функцій управління не може бути виконана, якщо не буде забезпечений доступ до інформації осіб, які її реалізують. Інформація, необхідна для управління підприємством, значна за своїм обсягом, має безліч джерел, і найчастіше її важко здобути.[1]

Підвищення якості системи управління будівельної організації нерозривно пов'язане з вдосконаленням обліку, який дає можливість контролювати і проводити аналіз досягнення певної мети, дозволяє отримувати своєчасну, достовірну і об'єктивну інформацію, необхідну для успішного управління на усіх рівнях, для підготовки і обґрунтування управлінських рішень.

Інформація, що створюється обліковим персоналом будівельної організації, повинна відповідати зростаючим вимогам управлінського апарату будівельної організації і максимально відповідати вимогам організації аналітичної роботи і прогнозування.

В умовах реформування системи бухгалтерського обліку важлива роль відводиться системному бухгалтерському обліку окремо взятої будівельної організації.

Важливість правильного формування складу витрат на виробництво і витрат на продаж і їх обліку в підприємницькій діяльності очевидна. Від раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, що є основними складовими витрат при виготовленні продукції, виконанні робіт і наданні послуг, залежить не лише розмір отриманого прибутку (за інших рівних умов), але і визначення податку на прибуток, життєдіяльність самої організації і інші аспекти.

Виходячи з цього, система витрат в організації, що працює в умовах ринку, є основою усієї системи її управління, оскільки саме тут формується уся інформація про фактичні витрати, а значить створюються основи для визначення фактичного прибутку. Спосіб виявлення виробничого результату (прибули або збитку) від реалізації (продажі) продукції (робіт, послуг) визначається методикою обліку витрат і калькуляції собівартості. Тому ефективна господарська діяльність неможлива без раціональної організації бухгалтерського обліку витрат. У системному бухгалтерському обліку збирається і відбивається інформація, що є достовірною завдяки документальній обґрунтованості кожної господарської операції, за допомогою якої можна усебічно охарактеризувати фінансово-господарську діяльність організації, визначити відповідальність за вироблені витрати.

Висока конкуренція, пошуки резервів зниження собівартості продукції і підвищення рентабельності вимагають інформації про дійсний рівень виробничих витрат, про раціональність використання тих або інших ресурсів. Отримати таку інформацію можливо при своєчасному і правильному численні собівартості, складанні

калькуляцій, що дозволяють об'єктивно оцінювати ефективність виробничих витрат, і виявленні впливу різних чинників на собівартість продукції.

Крім того, для використання результатів процесу калькуляції в економічній роботі необхідно знати не лише загальну суму витрат, але і диференціювати її по окремих видах продукції і стадіях виробничого процесу, пов'язати її складові частини з чинниками, що формують їх, розмежувати відповідальність між окремими виконавцями за рівень витрат, виявити структуру витрат, що формують собівартість.[2]

При таких потребах не обійтись без управлінського обліку, який призначений для вирішення внутрішніх задач керування підприємством та забезпечування інформацією, необхідної для ухвалення управлінських рішень з урахуванням потреб керівників і технології й організації саме даного підприємства, тобто використання якого сприяє вдосконаленню всього процесу управління підприємством, створює умови для його оптимізації.

Необхідність ведення управлінського обліку на вітчизняних підприємствах зумовлена такими фактами :

1) наявність різних форм власності, що веде до появи різних груп та рівнів користувачів управлінської інформації;

2) загострення конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках збуту вітчизняної продукції, що потребує своєчасної інформації про їхню кон'юнктуру;

3) інтеграція економіки України у світову економіку, що неодмінно призводить до переорієнтації як практики, так і теорії облікових знань.

В системі управління підприємством головним об'єктом є процес обліку, аналізу та контролю доходів та витрат господарської діяльності в цілому та в розрізі їх видів, цілей, періодів виконання. Будь-яка діяльність господарюючого суб'єкта пов'язана з витратами матеріально-речових, трудових та інших ресурсів, цінність яких визначається на ринку.

Як свідчить практика, переважну і найважливішу частину інформації фіксують. Фіксування інформації є обов'язковим елементом управлінської діяльності у підприємствах, оскільки без цього немає можливості її зберігати, одержувати, передавати і опрацьовувати. Матеріальними носіями зафіксованої інформації є документи, які розглядають як засіб закріплення на різних носіях інформації про явища реальної дійсності, тобто документ виступає у ролі матеріального об'єкта, що містить інформацію в зафіксованому вигляді.

Управлінський документ – це документ, який містить відомості організаційного, розпорядчого або повідомного характеру, що створюється в цілях управління і відповідним чином оформлюється. Документи, які використовують в управлінській діяльності, класифікують за багатьма ознаками. [3]

На даному етапі розвитку комп'ютерних технологій, при величезному об'ємі інформації яка потребує обробки, при ускладненні методів та систем які використовуються для ведення обліків в тому числі і управлінського, стало практично не можливим успішне ведення бізнесу.

Системи автоматизації обліку застосовуються для складання обліку та пошуку вхідних, вихідних, внутрішніх документів. У базах даних цих систем зберігається не лише формальна частина (реквізити) документів, а й їх змістовна частина у вигляді текстів, текстових файлів, образів. Швидкий пошук необхідних документів за ключовими словами або інформацією яка у них міститься. З допомогою цих систем можна автоматизувати рутинні операції роботи з документами.

Завдяки комп'ютеризації бухгалтерського обліку є можливість в межах одного синтетичного рахунку одержати декілька різних розрізів аналітики, які різносторонньо відображають первинну інформацію. В аналітичних рахунках інформація групується та узагальнюється в інтересах управління за певними ознаками. Тут значно підвищується

інформаційна ємність системи рахунків та можливості більш детального і глибокого аналізу інформації

Управлінський облік може бути організований по-різному:

- без спеціального відображення операцій управлінського обліку на рахунках бухгалтерського обліку із застосуванням подвійного запису (тобто без ведення синтетичного обліку);
- з окремим відображенням операцій управлінського обліку на рахунках синтетичного бухгалтерського обліку (в тому числі з застосуванням різних варіантів кореспонденції рахунків).

Кожне підприємство самостійно вирішує як організувати управлінський облік. Зазвичай, малий бізнес вирішує використовувати найпростіший варіант який полягає в тому, щоб відображати операції управлінського обліку без виділення окремої кореспонденції рахунків для цих операцій. Іншими словами, операції виробничого обліку відображаються на відповідних бухгалтерських рахунках, що і виступають рахунками управлінського обліку. Великі підприємства частіше за все використовують варіант з використанням окремих рахунків синтетичного бухгалтерського обліку.

На основі прийнятого рішення підприємство розробляє наказ про облікову політику та розробляє систему управлінської звітності.

Список літератури:

1. Миддлтон Д. Бухгалтерский учет и принятие финансовых решений//Под ред. Елесеевой И.И. - М.: Аудит, ЮНИТИ, 2007. - 408 с.
2. Чернишев В.Е., Адамов Н.А. Организация управленческого учета в строительстве – П.: ПИТЕР, 2008. – 119 с.
3. Карпова Т.Ф.: Управленческий учет. Москва.Инфра– М., 2007. - 892с.

К.е.н., доц. Свінарьова Г.Б., Косменюк М.С.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Сучасний стан економіки та організаційні особливості підприємств будівельної галузі визначили необхідність оперативного отримання достовірної інформації про витрати на виробництво будівельної продукції з метою пошуку резервів їх зниження. Як показало вивчення діючої системи бухгалтерського обліку, управлінський персонал будівельної організації не в повному обсязі забезпечений необхідною обліковою інформацією, яка б давала змогу визначати шляхи зниження витрат підприємства на виконання певних робіт. Тому проблеми ефективної організації обліку витрат на виробництво в будівельних організаціях, підвищення достовірності, оперативності й аналітичності обліку є актуальними та потребують подальшого дослідження.

Але перш за все необхідно мати чітке розуміння, що в себе включає поняття витрати. Витрати – це вагома та складна економічна категорія, яка займає особливо істотне місце в управлінні підприємством. Це обумовлене тим, що витрати мають остаточний вплив на фінансовий результат підприємств, застосовуються для визначення цінової політики підприємства, показують рівень технології та організації виробництва, використовуються для оцінки ефективності господарювання шляхом порівняння витрат та результатів діяльності.

Згідно з чинним законодавством України під витратами розуміють зменшення економічної вигоди протягом звітного періоду, що відбувається у вигляді вибуття або

використання активів чи збільшення зобов'язань, що приводить до зменшення власного капіталу підприємства за умови, що ці витрати можуть бути вірогідно оцінено [1].

Основні принципи класифікації видатків відповідно до законодавства України розкриті в П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» та П(С)БО 16 «Витрати» передбачають їх групування відповідно до видів діяльності, за якими були здійснені витрати, а саме витрати звичайної та надзвичайної діяльності.

Детальний склад витрат з класифікацією за видами діяльності наведено в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [2].

Проте, в науковій літературі висвітлені різні думки щодо визначення сутності витрат, в результаті чого виникають суперечності та неоднозначності у визначенні даної категорії. Ускладнює визначення поняття «витрати» і той факт, що існує дуже багато ознак за якими може здійснюватися їх класифікація. А оскільки класифікація витрат є необхідною для цілей управління, є основою для здійснення їх обліку, аналізу та планування то постає необхідність виокремлення та систематизації найбільш значущих ознак за якими вона здійснюється.

Щодо бухгалтерського підходу, то він більше зосереджений на виявленні економічних наслідків здійснення витрат після закінчення виробничого процесу, тобто бухгалтерські витрати виникають тоді коли документально оформляється факт зменшення активів або збільшення зобов'язань.

В умовах формування елементів ринкової структури важлива роль належить будівельному комплексу. Це не випадково, оскільки будівництво є однією з найважливіших галузей господарства, що забезпечує життєдіяльність всього населення країни. Система бухгалтерського обліку, що існувала в умовах централізовано-планованої економіки, була зумовлена суспільним характером власності та потребами державного управління економікою. Головним споживачем інформації, яка формується в бухгалтерському обліку, виступала держава в особі галузевих міністерств і відомств планувальних, статистичних та фінансових органів. Чинна система державного фінансового контролю вирішувала завдання виявлення відхилень від приписів моделей господарської поведінки організацій.

На даному етапі розвитку економічної ситуації в Україні будується система бухгалтерського обліку в умовах нового економічного середовища [4]. Вона базується на останніх досягненнях науки і практики, орієнтується на модель ринкової економіки, використовує досвід країн з розвинутою економікою, відповідає міжнародно визнаним принципам обліку й звітності. У ній закладені положення, які є основою ринкової економіки, розвитку системи нормативних документів, що регулюють бухгалтерський облік для організацій України, включаючи організації з іноземними інвестиціями. Такі як:

1) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інші правові акти, що регламентують питання обліку й звітності;

2) Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що розкривають його основні принципи в їх взаємозв'язку з іншими законодавчими актами, що регулюють господарську діяльність організацій. До цієї групи належить також План рахунків бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності організацій та інструкція з його застосування, що визначають порядок їх використання;

3) методичні вказівки (інструкції, рекомендації) з бухгалтерського обліку різних видів активів, грошових коштів і зобов'язань;

4) робочі документи підприємства, що визначають внутрішні правила бухгалтерського обліку активів, розрахунків і зобов'язань, які базуються на документах попередніх груп.

У ході дослідження обліку затрат зафіксували відсутність єдиної думки серед спеціалістів з визначення методів обліку витрат на виробництво і калькулювання

собівартості продукції. Варто зауважити, що ні в нормативних документах, ні в спеціалізованій літературі, не вказано конкретного переліку методів обліку витрат і методів калькулювання, які запропоновані для використання підприємствами конкретних галузей промисловості [4]. У науковій літературі однакові методи різні вчені відносять або до методів обліку затрат, або до методів калькулювання, виходячи з тлумачення їх сутності.

До витрати за будівельним контрактом відносять:

- витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням даного контракту;
- загальновиробничі витрати.

Головним документом, який регламентує бухгалтерський облік витрат в будівництві є Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, затверджені наказом Мінрегіонбуду від 31.12.2010 р. № 573. Крім того бухгалтерський облік має вестися на підприємстві з урахуванням вимог П(С)БО.

На будівельних підприємствах для цілей бухгалтерського обліку застосовують класифікацію витрат, яка прописана в П(С)БО 18 “ Будівельні контракти ”, а для управлінського планування, обліку і калькулювання собівартості продукції застосовують класифікацію витрат, подану у Методичних рекомендаціях, відповідно до яких всі витрати групуються за елементами здійснюється з метою визначення підсумкових обсягів матеріальних, трудових та інших ресурсів, що були використані будівельною організацією в операційній діяльності та для застосування під час складання фінансової звітності згідно з вимогами ПБО 3 „ Звіт про фінансові результати”[4].

Будівельні підприємства групують свої витрати за такими економічними елементами:

- матеріальні затрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- амортизація;
- інші операційні витрати.

В додатку 1 до Методичних рекомендацій наведено приклад групування та складу витрат операційної діяльності будівельної організації з елементами витрат.

Згідно цього додатку до матеріальних витрат включають:

- вартість сировини, матеріалів, паливних і мастильних матеріалів, комплектуючих виробів та напівфабрикатів, будівельних конструкцій, тари і тарних матеріалів, які були придбані постачальників з метою використання їх в виробництві та отримання прибутку, пов'язаному з діяльністю будівельної організації;
- вартість виробів та напівфабрикатів, які розробила будівельна організація своїми силами задля подальшого використання при виконанні будівельно-монтажних робіт;
- вартість робіт і послуг характеру, що виконуються структурними підрозділами будівельного підприємства та сторонніми організаціями, а саме: перевезення матеріалів, оброблення матеріалів; експертиза та консультації; ремонт та технічне обслуговування машин та устаткування.

До «Витрат на оплату праці» належать нарахована основна та додаткова заробітна плата працівників будівельного підприємства (включаючи нештатних), зайнятих на основному, допоміжному та другорядному виробництвах.

До складу «Відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» включаються суми нараховань єдиного соціального внеску на заробітну плату працівників будівельної організації.

До складу елемента "Амортизація" відноситься сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів,

нарахування проводяться згідно за порядками, нормами та умовами, встановленими законодавством України.

Групування витрат за наведеними статтями забезпечує визначення обсягів матеріальних, трудових та інших ресурсів, які відносяться до виробничої собівартості робіт будівельного підприємства. Облік витрат та їх групування за статтями застосовується будівельним підприємством під час формування собівартості будівельно-монтажних робіт та визначення договірної вартості об'єкта будівництва. Будівельна організація може самостійно коригувати склад статей витрат підлаштовуючи їх під специфіку виконаних робіт.

В умовах сучасного розвитку ринкової економіки дедалі складніше стає орієнтація організації, що призводить не лише до зростання ролі управління ним, а й до якісних змін у всій структурі та методах управління. Цей вплив не оминув і систему бухгалтерського обліку. Відбувається процес об'єднання традиційних методів обліку, аналізу, контролю, планування та нормування в єдину систему обробки інформації та прийняття на основі управлінських рішень – систему ціль якої не тільки досягнення поставлених цілей, а й глобальних стратегічних цілей (виживання організації, її екологічний нейтралітет, збереження робочих місць), систему, в якій переважає системне, комплексне вирішення проблем. Зміни які відносяться до статей калькуляції повинні бути налаштовані на підвищення прийняття управлінських рішень та сприяти зменшенню витрат організації.

До складу витрат, що безпосередньо пов'язані з виконанням будівельних робіт за контрактом, належать прямі матеріальні витрати, прямі видатки на оплату праці, інші прямі витрати (уключаючи вартість робіт які виконувала субпідрядна організація). Які відображаються бухгалтерською проводкою:

Дт 231 — Кт 20, 22, 66, 65, 63 та ін.

Згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" до складу загальновиробничих витрат включають витрати на організацію, управління й обслуговування будівельного виробництва із розподілом між об'єктами будівництва з використанням бази розподілу. Базою розподілу яких за нормальних умов є прямим витратам; обсяг доходів; прямі витрати на оплату праці; відпрацьованого будівельними машинами і механізмами часу тощо. Кореспонденція рахунків за цими операціями:

Дт 231 — Кт 91.

Нижче наведений список витрат, які не відносять до складу затрат за будівельним контрактом, ці витрати відображаються як витрати звітного періоду в якому вони були понесені:

- адміністративні витрати;
- витрати на збут;
- інші операційні витрати;
- витрати на утримання (амортизація, охорона тощо) незадіяних будівельних машин, механізмів та інших необоротних активів, які не використовуються при виконанні будівельного контракту.

Після того як вступив в силу П (С) БО 16 адміністративні витрати враховуються на рахунку №92 «Адміністративні витрати. Вони списуються на рахунок № 79 «Фінансові результати». За такою ж схемою списуються витрати, що обліковуються на рахунках № 93 «Витрати на збут», № 94 «Інші витрати операційної діяльності» і № 95 «Фінансові витрати».

Облік витрат за будівельним контрактом розпочинається з дати укладання будівельного контракту за його завершення.

Підписання акту приймання-передачі виконаних робіт за формою Кб-2в підтверджує факт отримання доходу у підприємства-підрядника. Після цього виконавець робіт списує всі накопичені витрати за даним контрактом з Кт 23 «Виробництво» на Дт 90 «Собівартість реалізації».

Існує декілька методів, які часто використовуються в будівництві для обліку витрат і калькулювання собівартості: нормативний метод, метод за замовленнями і попередній метод. Слід зазначити, що дані методи калькуляції собівартості будівельно-монтажних робіт не суперечить П(с)БО 16.

Розглянемо кожний з цих методів більш детально.

Нормативний метод. Нормативний метод використовується з метою попередження нераціонального використання ресурсів будівельно-монтажного підприємства й оперативний аналіз витрат з виконання будівельно-монтажних робіт. Проведення оперативного аналізу затрат організації є дуже важливим при будівництві, тому що він дозволяє побачити резерви які не були враховані при плануванні будівництва.

Всі необхідні документи за калькуляції собівартості будівельно-монтажних робіт при застосуванні нормативного методу складаються до початку виконання робіт. Завдяки цим документам надалі підприємство постійно слідкує за витратами з управління та обслуговування будівельно-монтажних робіт. Тобто спостереження за відхилення затрат, розкритих нормативною калькуляцією від витрат які понесені фактично, може проводитися на об'єкті будівництва виконавцем робіт або іншою відповідальною особою будівельного майданчику. По завершенню календарного місяця будівництва бухгалтер складає розрахунки зроблених витрат. Дані з цих розрахунків служать для підведення підсумків фактичних витрат на виконання робіт на даному об'єкті.

Крім того, фактичні витрати поділяються на:

- а) витрати за нормами (дані нормативної калькуляції);
- б) за відхиленнями від норм (фактичні витрати мінус витрати за нормативною калькуляцією).

Для розрахунків нормативної калькуляції застосовується:

- виробничі нормативи;
- проекти провадження будівельно-монтажних робіт;
- кошториси щодо будівельного об'єкта;
- нормативи щодо праці і заробітної плати;
- розрахунки потреби в машинах і будівельних механізмах;
- розрахункові ціни на будівельні матеріали; інші джерела.

Виробничі нормативи. Існує два види виробничих нормативів: державні та внутрішні по підприємству. Їх вибір залежить від того хто являється замовником робіт. Тобто якщо замовником є бюджетна установа і фінансує її бюджет, застосовуються виробничі нормативи ДБН. А якщо замовником являється приватне підприємство і роботи оплачується не з бюджетних коштів, підприємство може використовувати виробничі норми розроблені самостійно. Такий метод обліку не суперечить П(с)БО 16. В обох випадках по кожному об'єкті окремо розробляється калькуляція, яка погоджується з керівником підприємства.

Вразі виникнення відхилень від норм це фіксується у відповідних сигнальних документах. До них відносяться: наряди на відрядну роботу, акти на простій, листки на доплату, лімітні карти (форми М-8, М-9, М-28) та інші.

Облік відхилень для контролю витрат і прийняття потрібних організаційних рішень та заходів з їх усунення а також для отримання інформації про причини і розміри, які не можливо було передбачити.

До додаткових витрат в будівництві належать: збільшена витрата матеріалів при виконанні будівельно-монтажних робіт в зимовий час, оплата простоїв, дефекти продукції постачальників, виправлення неякісно виконаних будівельно-монтажних робіт, доплата за роботу в неробочі дні, виконання будівельно-монтажних робіт, не передбачених у проектній документації, припинення поставки енергії, води, палива тощо [5].

Цей облік ведеться на основі повідомлень про зміни норм і використовується для уточнення нормативної калькуляції.

Позамовний метод. Найрозповсюдженішим методом обліку витрат є позамовний метод, тому що в будівництві витрати сировини на виробничі цілі, основну заробітну плату та загальновиробничі витрати досить легко спів ставити з будівництвом конкретного об'єкту.

Використання позамовного методу обліку витрат не завжди можливе, а тільки при конкретних умовах виробництва. Суть цього методу в тому щоб була можливість виділити й індивідуалізувати виконані роботи. В результаті такої роботи виникає реально можливість одержати інформацію не про середню, а про конкретну собівартість об'єкта обліку і калькулювання.

Для ведення обліку витрат позамовним методом потрібно кожному замовленню присвоїти порядковий номер, який надалі буде вказуватися в усіх документах (на отримання матеріалів на виконання роботи, нарахування заробітної плати робітникам зайнятим на об'єкті тощо). Наступним етапом є ведення облікових журналів за кожним об'єктом, тобто збирання в них усіх витрат і визначення фактичної собівартості кожного замовлення за прямими витратами.

Стосовно загальновиробничих витрат (витрати, пов'язані з обслуговуванням і управлінням будівельної ділянки), їх розподіляють пропорційно між усіма замовленнями, згідно обраної підприємством методики. Наприклад, при нормальній потужності постійні накладні витрати по кожному об'єкту розподіляється застосовуючи за базу розподілу заробітну плату робітників чи обсяг будівельно-монтажних робіт.

Відповідно до п.4 П (С) БО 16, нормальна потужність - очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва. Відповідно до П (С) БО 2, операційний цикл - це проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності і отриманням грошових коштів від реалізації зробленої з них продукції або товарів і послуг.

В свою чергу загальновиробничі витрати діляться на постійні і змінні.

До постійних загальновиробничих витрат в будівництві відносять витрати на обслуговування і управління будівельним виробництвом, які не змінюються якщо змінюється обсяг виконаних робіт [3].

Змінні витрати на підприємствах будівельної галузі – це ті затрати, які змінюються пропорційно обсягу будівельно-монтажних робіт. Вони відносяться на кожний будівельний об'єкт або вид робіт з використанням бази розподілу . Базою розподілу може бути заробітна плата робітників, сума прямих витрат тощо.

При позамовному методі калькуляція складається по завершенні виконання робіт і здачі об'єкта замовнику.

Попередільний метод. Цей метод можливо застосувати лише тоді, еоли будівельне підприємство, крім будівництва виробляє будівельні матеріали для виконання робіт.

Для обліку витрат попередільним методом витрати по виробництву матеріалів для власних потреб збираються в розрізі окремих стадій технологічних переділів. Окремо на кожний переділ наростаючим підсумком складається калькуляція собівартості продукції, в результаті калькуляція останнього переділу представляє собою калькуляцію собівартості готової продукції.

Облік прямих витрат і витрат на утримання й експлуатацію обладнання ведеться за переділами, а в середині кожного переділу розподіляється за видами продукції пропорційно прямим витратам і, відповідно, кількості відпрацьованих машино-годин [2].

Зважаючи на відсутність конкретних нормативних документів, слід зауважити, що підприємство самостійно повинно обрати основні засади обліку витрат внутрішніми документами: облікова політика та накази. Проте ці документи не мають суперечити основним нормативним документам, які регламентують бухгалтерський облік витрат в будівельній галузі

Висновки. Проаналізувавши класифікації витрат та систем і методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, що наведені в економічній літературі та використовуються в вітчизняній практиці, можна зробити висновок, що існуючі класифікація та методи витрат, можуть бути застосовані будівельними підприємствами для обліку витрат при складанні фінансової калькулюванні собівартості.

Серед методів калькулювання собівартості найбільш дієвим є позамовний метод. Його може використовувати підприємство з будь-якими обсяги виконання робіт не застосовуючи жодних додаткових ресурсів. Не зважаючи на досить легкий зміст моделі, вона дає всю необхідну інформацію для бухгалтерського, податкового і управлінського обліку.

Список літератури:

1. М(с)БО 11 «Будівельні контракти»;
2. П(С)БО 18 «Будівельні контракти»;
3. План рахунків бухгалтерського обліку України Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99р.;
4. Періодичне видання журналу «Все про бухгалтерський облік» № 33 від 08.04.2011 ;
5. ДСТУ Б Д.1.1-7:201X Правила визначення вартості проектних робіт та експертизи.

Тітаренко В.В.

МЕТОДИКА АУДИТУ ДОХОДІВ

Науковий керівник: к.е.н., доц. каф. обліку, аналізу та аудиту Свінарьова Г.Б.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В сучасних економічних умовах аудит доходів є важливим і актуальним питанням, оскільки дохід підприємства являє собою одним з головних узагальнюючих показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Отримання доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) свідчить про те, що продукція підприємства знайшла свого споживача, що вона відповідає вимогам та попиту ринку за ціною, якістю, іншими технічними функціональними характеристиками та властивостями.

Основною проблемою методики аудиту доходів є ризик невиявлення недостовірної інформації, відсутність досконалої методики складання робочих аудиторських документів, яка була закріплена законодавством України.

Метою аудиту доходів підприємства є формування незалежної думки аудитора про достовірність даних щодо визначення доходів, правильність і повне відображення в первинних документах, правильне ведення бухгалтерського обліку доходів та його відповідність прийнятій обліковій політиці.

До початку проведення перевірки аудитор зобов'язаний вивчити організаційні і технологічні особливості підприємства, визначити характер, спеціалізацію, масштаби і структуру кожного виду виробничої діяльності підприємства.

Джерела інформації аудиту доходів є:

- вимоги нормативних документів, що регулюють облік доходів;

- наказ про облікову політику підприємства;
- первинні документи з обліку доходів (рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, розрахункові документи тощо);
- реєстри синтетичного і аналітичного обліку доходів;
- інші документи, які використовуються для відображення в обліку операцій з формування доходів підприємства (договори, довідки бухгалтерії тощо);
- звітність підприємства (ф. 1 Баланс, ф. 2 Звіт про фінансові результати);
- аудиторські висновки, акти ревізій, перевірок минулих періодів тощо;
- відповіді на запити аудитора [1].

Для проведення аудиторської перевірки можуть використовуватися такі методичні прийоми аудиту: обстеження, вибіркові спостереження; інвентаризація, комплексні та тематичні перевірки; експертиза, прийоми порівняльного і факторного аналізу, інформаційне моделювання; дослідження документації; службове розслідування, нормативно-правове регулювання [2].

Початковим етапом аудиторської перевірки є конкретизація завдань, які ставить замовник перед аудитором. Таким завданням безпосередньо виступає перевірка доходів, отриманих за визначений період на предмет достовірності, доцільності, законності, реальності та повноти. Дане завдання фактично окреслює предмет аудиторських послуг, звідси, предметом аудиторських послуг з перевірки доходів підприємства є достовірність операцій з отримання доходів та відображення їх відповідно до чинного податкового законодавства.

У ході аудиторської перевірки доходів повинні бути вирішені наступні завдання:

- перевірка наявності та правильності оформлення договорів і первинних документів на реалізовану продукцію, товари, виконані роботи, надання послуг;
- перевірка дотримання калькуляційних цін та перевірка ціноутворення, відвантаження продукції пов'язаним особам;
- перевірка відповідності даних первинних документів договорам і обліковим реєстрам;
- перевірка правильності відображення суми дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку, а також своєчасності розрахунків покупців за реалізовану продукцію, виконані роботи, надані послуги та повноти і правильності оприбуткування готівки;
- правильність визначення і законність відображення доходу від реалізації продукції в рахунках бухгалтерського обліку;
- правильність ведення аналітичного і синтетичного обліку;
- правильність відображення даних про угоди, які здійснюються на бартерній основі та з пов'язаними особами, а також правильність визначення фінансового результату від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- перевірка повноти та своєчасності відображення доходів за звітний період в податковій звітності та узгодження з фінансовою [1].

В ході аудиту доходів можуть бути виявлені наступні порушення:

- невірна класифікація доходів;
- недотримання принципу нарахування відповідності доходів і витрат;
- невірно обчислена сума доходу;
- помилки в бухгалтерських проводках при відображенні господарських операцій з формування доходів і списання їх на фінансові результати;
- відсутність первинних документів з обліку доходів;
- невідповідність даних синтетичного і аналітичного обліку;
- невірне відображення в звітності доходів підприємства [3].

Виявлені аудитором порушення заносяться до його робочих документів, які пізніше знаходять відображення у відповідних узагальнюючих документах.

Обов'язковим елементом організації аудиту є складання плану та програми аудиту, що є важливим як для замовника (контроль дій аудитора для виконання поставленої мети), так і для аудитора (забезпечує оперативність і точність аудиту).

За матеріалами перевірки аудитор, який проводить аудит, подає результати проведеної перевірки у вигляді аудиторського висновку.

Отже, проведення аудиту на підприємстві забезпечує не тільки перевірку достовірності інформації, а й розробку пропозицій за допомогою яких облік і раціональне використання ресурсів дає можливість оптимізувати господарську діяльність підприємства.

Для підвищення ефективності аудиту доходів необхідно розробити типові форми тесту системи внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку доходів, які дозволять оцінити стан внутрішнього контролю і обліку доходів підприємства.

Список літератури:

1. Бугенець Ф.Ф. Аудит. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 672с.
2. Ільїна С.Б. Основи аудиту. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 385 с.
3. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 568 с.

Федорончук Т.А.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ПЛАСТИКОВИХ КАРТОК В УСТАНОВАХ БАНКУ

Науковий керівник: к.е.н. кафедри обліку, аналізу та аудиту Ананська М.О.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В сучасних умовах конкуренції, що загострюється, в основу розвитку банківської системи повинні бути покладені нові банківські технології, які в найближчому майбутньому обіцяють подання, з одного боку, клієнту широкого спектра сучасних банківських продуктів і послуг, з іншого – банківському персоналу можливостей для якісного управління операціями і безпечного ведення банківської справи.

Головною складовою системи банківських інновацій є система безготівкових розрахунків як один із головних елементів платіжної системи будь-якої розвиненої держави. Одним із прогресивних інструментів у розвитку безготівкових розрахунків є пластикова картка.

На сьогоднішній день у розрахунках між підприємствами все частіше застосовують банківські платіжні картки або, як їх ще називають, корпоративні картки, що дає можливість розпоряджатися коштами на картрахунках юридичних і фізичних осіб, здійснювати безготівкові платежі в магазинах, готелях, АЗС, брати готівку в банкоматах та касах банків під час відряджень та в повсякденному житті.

Платіжна картка – це спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу грошей з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування грошей зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання грошей у готівковій формі в касах банків, фінансових установ і через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором [1].

В Україні існує такі види платіжних карток:

- дебетова – надає можливість здійснювати операції в межах залишку коштів на картковому рахунку (VISA Electron, Cirrus/Maestro);
- кредитна – надає можливість здійснювати операції як за рахунок залишку коштів на картковому рахунку, так і в межах установленого ліміту овердрафту по рахунку (VISA Gold, VISA Classic, VISA Business, EC/MC Mass, EC/MC Standard, EC/MC Silver, EC/MC Gold);
- змішана чи детово-кредитова картка[2].

Банки виконують різні операції з платіжними картками. Обсяг послуг залежить від виду картки і платіжної системи. Переказ коштів на картрахунки фізичної особи може виконуватися за рахунок внесення готівки через банкомат, касу банку-емітента, іншого банку шляхом переказу коштів із своїх поточних або депозитних рахунків, а також із рахунків інших осіб за їх дорученням. Банки самостійно розробляють порядок бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток з урахуванням особливостей внутрішньобанківської платіжної системи, дотримуючись основних принципів бухгалтерського обліку [3]. Під час проведення операції з поповнення коштів на картрахунку в банку-емітенті здійснюють такі бухгалтерські проведення:

1) у разі внесення готівкових коштів через касу:

- Дт рахунки для обліку готівкових коштів;
- Кт 2625 Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій із використанням платіжних карток.

2) у разі переказу з поточних та інших рахунків:

- Дт рахунки клієнтів (2620, 2630), інші рахунки;
- Кт 2625 Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток.

У разі проведення розрахунків за придбані із застосуванням платіжної картки товари та отримані послуги в банку-еквайрі здійснюють такі бухгалтерські проведення:

1) на суму оплати за товари, що здійснена банком-еквайром до одержання коштів від банку-емітента;

- Дт 2924 транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток;
- Кт 2600 Кошти на вимогу суб'єктів господарювання (рахунок одержувача);
- на суму одержаного покриття з банку-емітента;
- Дт коррахунки;
- Кт 2924 транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток.

Якщо банк-еквайр одночасно є банком-емітентом, то в разі переказу/зарахування коштів за товари під час переказу:

- Дт картрахунки клієнтів (2605, 2625, 2655);
- Кт 2924 транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток.

Для забезпечення розрахунків з використанням банківських платіжних карток банки впроваджують широку мережу обладнання – банкомати, постерміналі та імпринтери, що забезпечують їм можливість здійснювати іншу функцію – еквайринг – це виконання розрахунків за операціями з використанням платіжних карток.

У бухгалтерському обліку видача готівки через банкомат відображається так:

1) Видача готівки через банкомат власнику платіжної картки на суму заявленої готівки з урахуванням комісійної винагороди:

- Дт 2920 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими платіжними картками через банкомат»;
- Кт 1004 «Банкноти та монети в банкоматах».

Якщо операція отримання готівки проведена в банкоматі іншого банку (під час переказу з карткових рахунків власників платіжних карток, відкритих в інших банках):

у банку-емітенті :

- Дт 2605 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з використанням платіжних карток»;
- Дт 2625 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»;
- Кт коррахунку;
- у банку-еквайрі:
- Дт коррахунку;
- Кт 2920 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими платіжними картками через банкомат».

Таким чином, потенціальні можливості використання кредитних карток досить великі. В Україні роль банківських кредитних карток на вітчизняному ринку зростатиме з розширенням ринку споживчого кредиту. Впровадження нових банківських продуктів з використанням пластикових карток, у тому числі і кредитних, можуть позитивно вплинути на діяльність банків та дозволять гідно конкурувати на ринку банківських послуг в складних економічних умовах, що позитивно вплине і на банківський сектор, і на стан економіки в цілому.

Але зважаючи на існуючі тенденції, що склалися на грошово-кредитному ринку України, слід обов'язково усвідомлювати притаманні ризики, перед впровадженням будь-яких нововведень. Тому, напрямом подальшого дослідження має бути вирішення завдань щодо практичної розробки нормативно-правової та технічної бази впровадження шляхів покращення процесу використання банківських пластикових платіжних карток з урахуванням можливих ризиків, які б стали запорукою досягнення економічного розвитку держави.

Список літератури:

1. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ): Підручник. — К.: «Хай&Тек Прес», 2010. — 608 с.
2. Табачук Г. П. Фінансовий облік у банках: навч. посібн. / Г. П. Табачук, О. М. Сорохман, Т. М. Бречко. — К.: УБС НБУ, 2009. — 443 с.
3. Мороз А.М. Банківські операції / А.М. Мороз. — К.: КНЕУ, 2002. — 476

Хашимі Р.Е., Варчук О.А.

ОРЕНДНІ ОПЕРАЦІЇ: ОBOB'ЯЗКИ СТОРІН, ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В Україні існує багато підприємств, які здають в оперативну або фінансову оренду майно для отримання основного чи додаткового доходу.

Взаємовідносини орендаря з орендодавцем регулюються договором оренди. В договорі оренди визначається обов'язки сторін, склад і вартість переданих в оренду об'єктів основних засобів, розмір орендної плати та тривалість оренди.

Істотними умовами договору є: об'єкт оренди (склад і вартість майна з урахуванням її індексації); строк, на який укладається договір оренди; орендна плата з урахуванням її індексації; порядок використання амортизаційних відрахувань; відновлення орендованого майна та умови його повернення або викупу [1].

Тому в договорі слід вказати:

- суму і склад орендної плати;
- нормативно-правовий документ, яким керуються сторони при їх визначенні.

Строк оренди – період дії невідмовної орендної угоди, а також період продовження цієї угоди, обумовлений на початку строку оренди. Строк договору оренди визначається за погодженням сторін. Початок строку оренди – дата, яка настає раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами зобов'язань щодо основних положень угода про оренду.

Дія договору оренди може бути припинена у випадку: закінчення строку, на який його було укладено; викупу (приватизації) об'єкта оренди; ліквідації суб'єкта господарювання – орендаря; загибелі (знищення) об'єкта оренди.

Орендна плата – це фіксований платіж, який орендар сплачує орендодавцеві за користування його майном, незалежно від результатів господарської діяльності. Розмір і склад орендної плати сторони повинні визначити за взаємною угодою, встановлюється, як правило, у грошовій формі. В залежності від специфіки виробничої діяльності орендаря орендна плата за згодою сторін може встановлюватись у натуральній або грошово-натуральній формі [2].

Амортизаційні відрахування на орендовані об'єкти за оперативною орендою нараховує та залишає у своєму розпорядженні орендодавець, а за фінансовою орендою – орендар. Амортизаційні відрахування використовуються на відновлення орендованих основних засобів.

При розрахунку орендної плати орендодавець ураховує ряд показників:

- суму амортизаційних відрахувань, розраховану за період, у якому нерухоме майно передається в оренду;
- витрати на обслуговування об'єкта оренди;
- відсоток прибутку, який орендодавець планує отримати від здачі майна в оренду.

За угодою сторін розмір орендної плати може коригуватися на індекс інфляції.

Ніяких обмежень за складом орендної плати за користування майном у законодавчих актах не існує.

Суб'єктами оренди є:

- орендодавець – власник, який передає у користування об'єкти за договором оренди;
- орендар – суб'єкт господарювання, який отримує об'єкти у володіння та користування за договором оренди і здійснює орендні платежі [3].

Орендні операції здійснюються на договірній основі у відповідності з правами і обов'язками орендодавця та орендаря, які розглянуті в Таблиці 1 [4].

Таблиця 1. Права і обов'язки орендаря та орендодавця [4]

Права та обов'язки	Орендар	Орендодавець
1	2	3
Права	<ul style="list-style-type: none"> – відмовитися від прийняття об'єкта оренди, який не відповідає умовам договору, затримувати належні орендодавцеві платежі до усунення ним виявленого порушення умов договору за умови попереднього повідомлення орендодавця; – вимагати від орендодавця відшкодування збитків, завданих внаслідок його дій або бездіяльності при виконанні договору оренди, відповідно до умов договору; – пред'являти продавцеві об'єкта оренди всі права та вимоги, що впливають із договору купівлі-продажу цього майна, зокрема щодо його якості та комплектності, строків передачі, гарантійних ремонтів тощо. Однак орендар не має права припинити дію договору купівлі-продажу між орендодавцем і продавцем або змінювати його умови 	<ul style="list-style-type: none"> – здійснювати за власний рахунок контроль за умовами експлуатації та цілеспрямованим використанням об'єкта оренди орендарем згідно з умовами договору оренди, вимогами та інструкціями продавця щодо експлуатації об'єкта оренди, а також відповідно до законодавства України; – вимагати повернення у безспірному порядку майна, переданого в оренду, якщо орендар не сплатив орендні платежі протягом двох чергових строків; – вимагати від орендаря відшкодування збитків, завданих внаслідок його дій або бездіяльності, відповідно до умов договору

Продовження таблиці 1

1	2	3
Обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> – прийняти та належним чином користуватися об'єктом оренди, утримувати його відповідно до погоджених сторонами умов договору, згідно з якими його було передано, з урахуванням природного зносу та змін стану майна; – своєчасно та в повному обсязі за погодженим з орендодавцем графіком виплачувати орендні платежі відповідно до умов договору; – у випадку несплати орендних платежів протягом двох чергових строків на вимогу орендодавця повернути йому об'єкт оренди; – у зазначені договором оренди строки відповідно до його умов надавати орендодавцю відомості про технічний стан об'єкту оренди та свій фінансовий стан, доступ для перевірки об'єкту оренди та умов його експлуатації 	<ul style="list-style-type: none"> – передати належне йому на праві власності майно в користування орендаря або за дорученням орендаря відповідно до його вибору та визначеної ним специфікації укласти договір купівлі-продажу майна з відповідним продавцем і передати майно в користування орендаря; – не втручатися у вибір орендаря продавця майна та у визначення специфікації об'єкту оренди; – набуваючи майно для орендаря, повідомити продавця про те, що майно призначене для передачі в оренду конкретній особі; – виконувати взяті на себе зобов'язання перед орендарем щодо утримання об'єкту оренди (ремонт, технічне обслуговування тощо) відповідно до умов договору; – прийняти об'єкт оренди від орендаря після закінчення строку договору оренди. – своєчасно та в повному обсязі

Податковий облік у орендаря та орендодавця розглянемо в Таблиці 2 [5].

Таблиця 2. Податковий облік у орендаря та орендодавця [5]

Податковий облік	Орендар	Орендодавець
ПДВ	Отримання об'єкта в оперативну оренду не спричинює зміни податкових наслідків; у частині орендної плати, але не вище за її частинні ціни, орендар має право збільшити податковий кредит (за умови, що орендований об'єкт використовується в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності).	Операція з передачі об'єкта в межах оперативної не є об'єктом оподаткування. Необ'єктний статус цієї операції безпосередньо зазначено в п.п. 196.1.2 ПКУ. При передачі об'єкта податкова накладна орендодавцем не виписується. Вносити операцію до реєстру виданих та отриманих податкових накладних не потрібно.
Податок на прибуток	Витрати орендаря збільшуються на суму орендної плати в період її нарахування. Причому для орендаря такі витрати можуть уключатися до складу: <ul style="list-style-type: none"> – інших прямих матеріальних – якщо суму орендної плати можна перенести на вартість конкретної продукції; – загальновиробничих витрат – у разі оренди основних засобів загальновиробничого призначення; – адміністративних витрат – у разі оренди основних засобів загальногосподарського призначення; – витрат на збут – у разі оренди основних засобів, що використовуються для забезпечення збуту продукції; – інших операційних витрат – за неможливості віднесення витрат до наведених вище категорій витрат. 	Орендодавцю необхідно збільшити доходи лише на суму орендної плати в періоді її нарахування, а власне передача об'єкта в оперативну оренду податкових зобов'язань сторін не змінює. При цьому якщо орендодавець передає в оренду об'єкт основних засобів, який у його податковому обліку підлягав амортизації, то він продовжує нараховувати її з віднесенням цієї суми до складу інших операційних витрат.

Орендар відображає в бухгалтерському обліку одержаний у фінансову оренду об'єкт одночасно як актив і зобов'язання за найменшою на початок строку оренди оцінкою: справедливою вартістю активу або теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів.

Орендодавець відображає в бухгалтерському обліку наданий у фінансову оренду об'єкт як дебіторську заборгованість орендаря в сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу, що підлягає отриманню, з визнанням іншого доходу (доходу від реалізації необоротних активів). Одночасно залишкова вартість об'єкта фінансової оренди виключається з балансу орендодавця з відображенням у складі інших витрат (собівартості реалізованих необоротних активів).

Список літератури:

1. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник /Ф 59 Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010р. – 536 с.
2. Головченко Н.В. Класифікація оренди для цілей бухгалтерського обліку / Головченко Н. В. // Торгівля і ринок України: темат. зб. наук. пр. Вип. 23 т. 2. – Донецьк: ДонНУЕТ Господарське право. Підручник. Р. 3 – Автор невідомий, – 2010р.
3. Васильєва В.В. Договір оренди: юридичні аспекти. - К.: "ГросМедіа: УКРБУХ", 2011р.
4. Газета «Податки та бухгалтерський облік» № 24. – Режим доступу: <http://buhgalter.com.ua/articles/details/373165/>

Шацкова Л.П., Тігорова О.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Науковий керівник: к.е.н. доц. кафедри обліку, аналізу і аудиту Ковтуненко К.В.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Бюджетний Кодекс України є основним нормативним документом, який регулює діяльність бюджетних установ. Відповідно до нього, бюджетними установами є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету[1].

Власні надходження бюджетних установ зараховуються в органах Державного казначейства на спеціальні реєстраційні рахунки бюджетних установ.

Власні надходження бюджетних установ поділяються на дві групи: першу групу утворюють надходження від плати за послуги, які надаються бюджетними установами згідно із законами та нормативно-правовими актами, вони обов'язково плануються у бюджеті і мають постійний характер; другу групу утворюють кошти, перераховані бюджетним установам для виконання окремих доручень, а також благодійні внески, гранти та дарунки, вони не мають постійного характеру і плануються лише у випадках, що попередньо визначені рішеннями Кабінету Міністрів України, укладеними угодами, в тому числі міжнародними, календарними планами проведення централізованих заходів тощо[2].

Витрачання бюджетних коштів має бути раціональним і ефективним, а тому правильна організація контролю за витрачанням коштів на оплату праці дуже важлива для комплексної ревізії діяльності бюджетних установ.

Основні завдання ревізії витрат на оплату праці:

- визначить відповідність кошторисних призначень на оплату праці чинному законодавству;
- перевірить стан бухгалтерського обліку та видатки на оплату праці, ефективність використання коштів на оплату праці;
- визначить дотриманість діючим положенням про оплату праці і порядку преміювання працівників;
- перевірить своєчасність і правильність нарахування заробітної плати згідно з діючою системою оплати праці;
- перевірить правильність здійснення утримань єдиного соціального внеску із заробітної плати;
- перевірить правильність і своєчасність розрахунків з робітниками і службовцями [3].

Основними джерелами отримання інформації для проведення перевірки в бюджетних установах є:

- положення про бюджетну установу, положення про їх структурні підрозділи, накази, розпорядження, посадові інструкції, контракти, документи про освіту, трудові книжки, особисті картки, проходження перепідготовки, та інше;
- плани асигнувань, штатний розпис, лімітні довідки;
- відомості на видачу заробітної плати, розрахункові відомості, таблиці робочого часу;
- реєстри синтетичного і аналітичного обліку, книга «Журнал-головна» звіти по праці, податкова, статистична, фінансова, інша звітність [3].

Основні прийоми контролю, які ревізор використовує при здійсненні перевірки витрат на оплату праці, представлені на рис. 1:

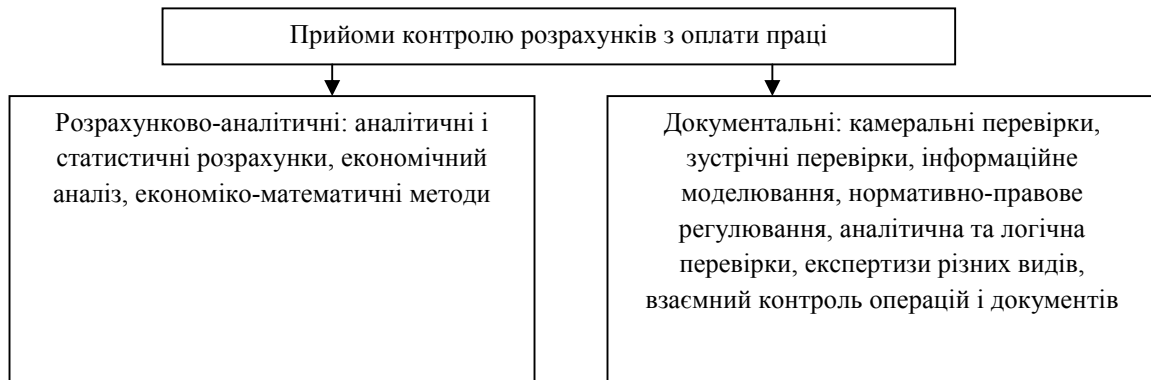

Рис.1. Прийоми контролю розрахунків з оплати праці

Початковим етапом ревізії витрачання коштів на оплату праці є перевірка правильності чисельності персоналу відповідно до штатного розпису бюджетної установи, тому що найчастіше правопорушення це розкрадання грошових коштів за сфальсифікованими трудовими договорами і привласнювання безпідставно нарахованих на них сум [4]. Далі встановлюється наявність: фактів перевищення нормативів витрат коштів по оплаті праці, по яким кодам економічної класифікації вони погашалися; випадків виплати коштів, за іншими статтями ніж це передбачено.

Після цього проводиться ревізія правильності визначення фактичних показників, які є базою для встановлення тарифних ставок, розміру заробітної плати, премії, доплат та інше: перевіряється правомірність застосування посадових окладів, тарифних ставок та надбавок, які встановлюється на підставі щорічної тарифікації, що проводиться постійно діючою тарифікаційною комісією установи[5]. Підлягають контролю також допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та допомога у зв'язку з вагітністю та пологами.

Важливим етапом є встановлення правильності розрахунку кошторисних призначень на оплату праці працівників: завищення планових призначень може бути джерелом зловживань при виконанні кошторису [3].

Серед порушень табельного обліку найбільш розповсюдженим є проставлення робочих днів у таблиці за період тимчасової непрацездатності або за період прогулів. Спеціальну увагу слід приділити ревізії правильності нарахування відпускних [6]. При проведенні перевірки ревізор має самостійно контролювати факти своєчасності приходу працівників на роботу і закінчення робочого дня.

Однією із важливих етапом перевірки є вибіркоче співставлення сум нарахованої заробітної плати, що зазначена в первинних облікових документах, з даними розрахунків накопичувальної відомості згідно з табличними номерами працівників, а також порівняння даних цих відомостей із даними, зазначеними в розрахунково-платіжній відомості [4].

Загалом, процедури контролю з розрахунків з оплати праці можна представити у вигляді схеми (рис.2):

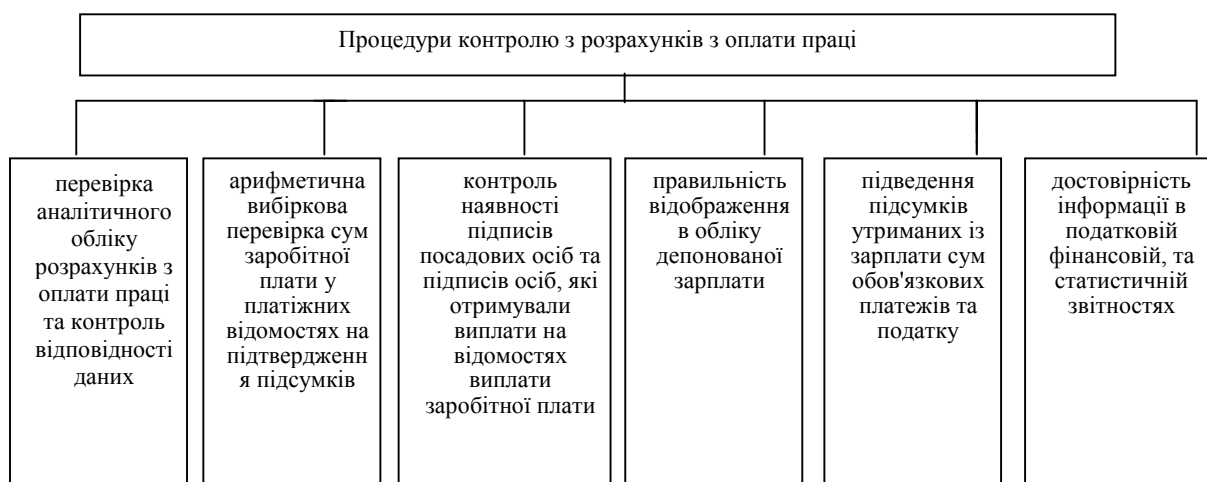

Рис.2. Процедури контролю з розрахунків з оплати праці

Тож можна зробити висновок, що вдосконаленням контролю розрахунків з оплати праці можна досягти зростання якості, достовірності, точності і повноти відображення даних у відповідних документах, прозорості фінансових видатків, а також повного висвітлення даних щодо видатків установи у звітності.

Список літератури:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Легалізація батьківських внесків [Електронний ресурс] /О.С. Колісник, К.В. Ковтуненко //Економіка: реалії часу. Науковий журнал. - 2013. -№ 1 (6). - С. 182-185. - Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/п1.html>
3. Воронко Р.М. Контроль в бюджетних установах Воронко Р.М., Крохта Р.Т., Любенко С.Д., Стеців І.І. / [навч. пос.] - Ж.: «Новий Світ - 2000», 2010. - 503 с.
4. Романів Є.М. Контроль і ревізія / Романів Є.М., Хом'як Р.Л., Мороз Л.С., Корягін М.В., Гресик В.В. та ін. / [навч. пос.] Нормативно – практичні матеріали. - [2-е вид.], перероб. і доп. - Ж. : Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2002, - 320 с.
5. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери: Постанова Кабінет Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-п>
6. Кузнецов О.М. Організаційно-методичні аспекти ревізії розрахунків з оплати праці на підприємстві / О.М. Кузнецов // Управління розвитком. - 2012. - №7. - С. 51- 52 / [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/756>.